

HOTĂRÂREA TRIBUNALULUI (Camera a treia extinsă)
27 februarie 1997*

Fédération Française des Sociétés d'Assurances (FFSA) și alții
împotriva
Comisiei Comunităților Europene

„Ajutoare de stat – Întreprindere publică – Aplicarea coroborată a articolului 92 și a articolului 90 alineatul (2) din Tratatul CE – Costuri suplimentare determinate de realizarea unei misiuni speciale încredințate întreprinderii publice – Activități concurențiale”

Cauza T-106/95

În cauza T-106/95,

Fédération Française des Sociétés d'Assurances (FFSA), asociație de drept francez, cu sediul în Paris,

Union des Sociétés Étrangères d'Assurances (USEA), asociație de drept francez, cu sediul în Paris,

Groupe des Assurances Mutuelles Agricoles (Groupama), asociație de drept francez, cu sediul în Noisy-le-Grand (Franța),

Fédération Nationale des Syndicats d'Agents Généraux d'Assurances (FNSAGA), asociație de drept francez, cu sediul în Paris,

Fédération Française des Courtiers d'Assurances et de Réassurances (FCA), asociație de drept francez, cu sediul în Paris,

Bureau International des Producteurs d'Assurances et de Réassurances (BIPAR), asociație de drept francez, cu sediul în Paris,

reprezentate de către Dominique Voillemot și Marie-Pia Hutin, avocați în Baroul din Paris, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul Jacques Loesch, 11, Rue Goethe,

reclamante,

împotriva

Comisiei Comunităților Europene, reprezentată de domnul Gérard Rozet, consilier juridic, în calitate de agent, cu domiciliul ales în Luxemburg, la biroul domnului Carlos Gómez de la Cruz, membru al Serviciului Juridic, Centre Wagner, Kirchberg,

pârâtă,

susținută de

Republica Franceză, reprezentată de doamna Catherine de Salins, subdirector în Direcția Juridică a Ministerului Afacerilor Externe, și de domnul Jean-Marc Belorgey, chargé de

---

* Limba de procedură: franceza.

mission în aceeași direcție, în calitate de agenți, cu domiciliul ales în Luxemburg, la sediul Ambasadei Franței, 9, Boulevard du Prince Henri,

și

La Poste, persoană juridică de drept public francez, cu sediul în Boulogne-Billancourt (Franța), reprezentată de către Hervé Lehman, avocat în Baroul din Paris, cu domiciliul ales în Luxemburg, la cabinetul Aloyse May, 31, Grand-Rue,

interveniente,

având ca obiect o cerere de anulare a Deciziei Comisiei din 8 februarie 1995, comunicată reclamantelor prin scrisoarea din 21 februarie 1995, privind o procedură de aplicare a articolului 93 din Tratatul CE (Ajutoare de stat nr. NN 135/92, activități concurențiale ale Poștei franceze), publicată în *Jurnalul Oficial al Comunităților Europene* din 7 octombrie 1995 (JO C 262, p. 11),

TRIBUNALUL DE PRIMĂ INSTANȚĂ AL COMUNITĂȚILOR EUROPENE (Camera a treia extinsă),

compus din domnii B. Vesterdorf, președinte, C. P. Briët, doamna P. Lindh, domnii A. Potocki și J. D. Cooke, judecători,

grefier: domnul J. Palacio González, administrator,

având în vedere procedura scrisă și în urma procedurii orale din 8 octombrie 1996,

pronunță prezenta

Hotărâre

Faptele aflate la originea litigiului

1 La 11 aprilie 1990, guvernul francez a prezentat în fața Assemblée Nationale (Adunarea Națională) un proiect de lege privind principiile și modalitățile de bază ale reformei serviciilor de poștă și telecomunicații.

2 La 4 mai 1990, trei dintre reclamantele în prezenta cauză, Fédération Française des Sociétés d'Assurances (FFSA), acționând împreună cu Union des Sociétés Étrangères d'Assurances (USEA) și Groupe des Assurances Mutuelles Agricoles (Groupama), toate trei fiind asociații reprezentând întreprinderi de asigurări, au depus la Comisie o plângere împotriva acestui proiect de lege, pe motiv că acesta era de natură să creeze în sectorul asigurărilor denaturări ale concurenței contrare articolelor 85, 86 și 92 din Tratatul CE (denumit în continuare „tratat”).

3 În plângere, reclamantele au susținut, în special, că statul francez avea intenția de a acorda instituției La Poste, contrar articolului 92 din tratat, ajutoare de stat sub forma unor facilități fiscale. Potrivit reclamantelor, aceste ajutoare de stat ilegale au luat forma următoarelor avantaje: un regim fiscal derogatoriu, în temeiul căruia, până la 1 ianuarie 1994, La Poste urma să fie supusă, în privința activităților care urmau să îi fie transferate, exclusiv impozitelor și taxelor achitate de către stat la data publicării legii; perceperea, începând de la 1 ianuarie 1994, a unei taxe pe salarii în valoare de 4,25 % în locul valorii medii de circa

10 % aplicabilă companiilor de asigurări; o reducere de 85 % aplicată valorii bazelor de impozitare în domeniul fiscalității locale, precum și aplicarea unei ponderări în raport cu ratele de impozitare comunale. În plus, reclamantele afirmau că cedarea, cu titlu gratuit, către La Poste a unor bunuri imobile și mobile puse atunci la dispoziția acesteia, scutirea de la plata taxelor pentru serviciile de asigurări, precum și alte ajutoare directe și indirecte neidentificate și definite ca „disimulate” încălcau, de asemenea, articolul 92 din tratat.

4 La 2 iulie 1990, a fost adoptată Legea nr. 90-568 privind organizarea serviciului public al poștei și telecomunicațiilor (denumită în continuare „Legea din 1990”), publicată în *Journal Officiel de la République Française* (denumit în continuare „JORF”) din 8 iulie 1990. În temeiul articolului 1 din această lege, La Poste este organizată, de la 1 ianuarie 1991, ca persoană juridică de drept public aflată sub tutela ministrului însărcinat cu Poșta și Telecomunicațiile.

5 Articolul 2 din această lege include printre misiunile La Poste posibilitatea de a oferi „prestații referitoare la mijloace de plată și de transfer de fonduri, la produse de investiții și de economii, la gestionarea patrimoniului, la împrumuturi pentru locuință și la toate produsele de asigurare”. Articolul 7 prevede că La Poste „este împuternicită să exercite, în Franța și în străinătate, toate activitățile care sunt legate direct sau indirect de obiectul acesteia. În acest sens și în condițiile prevăzute de caietul acesteia de sarcini, [aceasta] poate crea filiale și poate dobândi participații în societăți, grupuri sau organisme având un obiect conex sau complementar”. În final, articolul 21 din lege prevede, în special, că „bazele de impozitare ale La Poste [în domeniul fiscalității locale] fac obiectul unei reduceri de 85 % din valoarea lor, ca urmare a obligațiilor de deservire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului care i se impun acestui operator”.

6 După depunerea plângerii, a avut loc un schimb de corespondență între reclamante și Comisie. Prin scrisoarea din 2 august 1990, Comisia a informat reclamantele, în special, că, în opinia sa, desfășurarea activităților de asigurări trebuie să fie reglementată de aceleași condiții care sunt impuse întreprinderilor de asigurări private și că, spre deosebire de calitatea de întreprindere privată, calitatea de întreprindere publică nu poate avea un efect asupra dreptului de a beneficia de un ajutor de stat, indiferent că este direct sau indirect.

7 La 12 decembrie 1990, Bureau International des Producteurs d'Assurances et de Réassurances (BIPAR), Fédération Nationale des Syndicats d'Agents Généraux d'Assurances (FNSAGA) și Fédération Française des Courtiers d'Assurances et de Réassurances (FCA) au depus la Comisie o plângere referitoare la ajutoarele acordate, în opinia lor, instituției La Poste prin Legea din 1990.

8 Prin scrisoarea din 18 februarie 1992, Comisia a informat reclamantele că solicitase autorităților franceze să efectueze anumite modificări ale Legii din 1990 în vederea asigurării compatibilității acesteia cu dreptul comunitar.

9 La 23 septembrie 1992 a avut loc o reuniune între Comisie și reclamante. Prin scrisoarea din 5 octombrie 1992, reclamantele BIPAR, FNSAGA și FCA au prezentat observații privind facilitățile fiscale de care beneficia La Poste. Prin scrisoarea din 3 noiembrie 1992, reclamantele FFSA, Groupama și USEA, la rândul lor, au prezentat observații suplimentare și, în special, au retras obiecțiile lor referitoare la scutirea temporară de impozit pe profit de care beneficia La Poste, precum și la cedarea gratuită către aceasta a unor bunuri imobile și mobile de stat.

10 Prin scrisoarea din 29 martie 1994, Comisia a informat reclamantele că, în ceea ce privește valoarea redusă a taxei pe salarii, obiectul uneia dintre obiecțiile formulate împotriva Legii din 1990, autoritățile franceze îi comunicaseră că, în temeiul Legii nr. 93-1352 din 30 decembrie 1993, publicată în JORF din 31 decembrie 1993, La Poste va fi supusă ratei comune de impozitare de la 1 septembrie 1994.

11 Prin scrisoarea din 7 iunie 1994, reclamantele FFSA, Groupama și USEA au precizat conținutul plângerii lor. În special, acestea au retras obiecția referitoare la aplicarea unei rate reduse a taxei pe salarii, ținând seama de faptul că articolul 42 din Legea Finanțelor pentru 1994 eliminase, de la 1 septembrie 1994, facilitatea fiscală de care beneficiase La Poste în această privință. Reclamantele au menținut celelalte obiecții invocate anterior, inclusiv cea referitoare la condițiile de utilizare, pentru activitățile comerciale, a fișierelor constituite în scopul serviciului public.

12 Prin scrisoarea de punere în întârziere din 26 decembrie 1994, reclamantele FFSA, Groupama și USEA au solicitat Comisiei, în conformitate cu articolul 175 din tratat, „să ia o poziție definitivă cu privire la soluția care trebuie adoptată față de plângerea lor în privința următoarelor două aspecte:

– încălcările în raport cu articolele 85 și 86 [...],

– încălcarea care persistă în raport cu articolul 92, respectiv reducerile de care beneficiază La Poste în domeniul fiscalității locale”.

13 Prin scrisoarea din 21 februarie 1995, Comisia a informat guvernul francez că a decis, la 8 februarie 1995, să nu califice avantajul fiscal de care La Poste poate beneficia în temeiul articolului 21 din Legea din 1990, reprezentând în 1994 suma de 1,196 miliarde FF, drept ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat [decizie publicată în *Journal Officiel des Communautés Européennes* din 7 octombrie 1995 (Ajutoare de stat, NN 135/92, Franța), JO C 262, p. 11, denumită în continuare „decizia atacată”].

14 Întrucât scrisoarea de punere în întârziere menționată anterior se referea totodată la o încălcare a articolelor 85 și 85 din tratat, Comisia a anunțat, în această privință, că își rezerva dreptul de a lua măsurile corespunzătoare în raport cu aceste dispoziții în cadrul unui dosar separat.

15 Prin scrisoarea din 21 februarie 1995, Comisia a trimis spre informare o copie a deciziei atacate reclamantelor FFSA, Groupama și USEA.

Decizia atacată

16 În ceea ce privește calificarea juridică a măsurilor de stat în cauză în raport cu normele aplicabile ajutoarelor de stat, decizia atacată este redactată astfel:

„Examinarea datelor colectate la dosar în lumina conținutului articolului 90 alineatul (2) și al articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE permite adoptarea următoarelor concluzii:

Reducerea bazei de calcul în domeniul fiscalității locale [prevăzută la articolul 21 din Legea din 1990] reprezintă un avantaj financiar sigur pentru La Poste; însă, pentru a putea beneficia de derogarea prevăzută la articolul 90 alineatul (2), este necesar ca acest avantaj să nu depășească ceea ce este necesar pentru îndeplinirea misiunilor sale de interes public; cu alte

cuvinte, dreptul comunitar impune ca acest avantaj să nu aducă profit activităților concurențiale ale operatorului public.

Potrivit autorităților franceze, avantajul fiscal este inferior sarcinii economice a obligațiilor de serviciu public, precum obligația de a asigura prezența unor oficii poștale pe întreg teritoriul național și pierderea înregistrată la unele servicii de poștă stabilită prin caietul de sarcini al La Poste [...].

Pentru a lua în considerare avantajele de care beneficiază serviciile concurențiale ale La Poste determinate de existența unei rețele poștale în mediul rural, trebuie totuși redus costul suplimentar de 2,782 miliarde FF indicat de autoritățile franceze cu un procent egal cu contribuția serviciilor concurențiale la cifra de afaceri a La Poste. În această privință, autoritățile franceze consideră că nu ar trebui să fie incluse la formarea cifrei de afaceri din sectorul concurențial toate activitățile concurențiale [...], ca urmare a faptului că, între altele, gestionarea conturilor de stat nu este remunerată decât forfetar și că distribuția presei nu este recompensată decât parțial de edituri și de stat. Totuși, rezultă din elementele furnizate de autoritățile franceze că La Poste va pune în aplicare o contabilitate analitică în cursul perioadei de referință a contractului de planificare cu statul 1995-1997. În prezent, costurile suplimentare ale serviciului public sunt calculate în ansamblul activităților poștale întrucât sunt legate de obligația unei prezențe universale în teritoriu și nu de diversele tipuri de activitate ale oficiilor poștale. Astfel, aceleași oficii și efective sunt însărcinate concomitent cu serviciile de interes public și serviciile concurențiale. În plus, deosebirea dintre serviciile publice și serviciile concurențiale depinde de cadrul juridic național și încă nu face obiectul, în acest domeniu, al unor dispoziții uniforme la nivel comunitar.

Dat fiind caracterul nefinalizat, în acest stadiu, al contabilității analitice a La Poste și absența unor criterii comunitare de definire a naturii diverselor activități, pare oportun să nu se facă nicio deducere din totalul veniturilor poștale atribuite activităților comerciale.

Rezultă că trebuie reținută ca valoare de referință 34,7 % din cifra de afaceri, corespunzătoare totalului activităților concurențiale. În consecință, costurile suplimentare ale serviciului public (2,782 miliarde FF) minus factorul de 34,7 % (proporția din cifra de afaceri reprezentând activități concurențiale) pot fi estimate la 1,82 miliarde FF (aceeași operațiune efectuată pe baza estimării minime – adică 2,02 miliarde FF – a consultantului extern conduce la o cifră de 1,32 miliarde FF).

Această [aceste] sumă [sume] [sunt] superioară [superioare] valorii avantajului fiscal (1,196 miliarde FF). Avantajul fiscal pentru La Poste nu depășește așadar ceea ce este justificat pentru a asigura îndeplinirea misiunilor de interes public care constituie obligații ale La Poste în calitate de operator public. În consecință, nu există motive pentru a se ajunge la concluzia că a existat un transfer de resurse de la stat către activitățile concurențiale ale La Poste. Prin urmare, în temeiul articolului 90 alineatul (2), măsurile în cauză nu constituie ajutoare de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE.

Având în vedere considerentele precedente, Comisia a decis să nu califice dispozițiile în cauză ca ajutoare de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din Tratatul CE”.

17 În ceea ce privește costurile suplimentare aferente obligațiilor de serviciu public care rezultă pentru La Poste din obligațiile de deservire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului care i se impun, au fost efectuate două studii atât de La Poste, cât și de către consultanți externi.

18 Referitor la studiul privind costurile suplimentare, efectuat de La Poste, din decizia atacată reies următoarele:

„La Poste a efectuat o analiză a tuturor oficiilor din [...] regiunea mediteraneană. Costul oficiilor a fost analizat pe straturi, noțiune care permite clasificarea oficiilor în funcție de dimensiunea aglomerării și numărul de rute de distribuție. Costul oficiilor pe strat a fost apoi extrapolat pentru toată Franța pornind de la numărul de oficii pe strat și costul mediu pe strat al unui oficiu din [regiunea] mediteraneană. Alegerea eșantionului [...] cuprinde totodată zone urbane și habitate rurale dispersate. A fost efectuată o verificare încrucișată privind costurile naționale în ansamblu pentru a consolida fiabilitatea acestei analize.

Excluzând oficiile din periferiile „dificile” sau zonele în declin industrial, analiza se concentrează pe oficiile rurale. Acestea sunt oficiile cu servicii de livrare, situate în localități cu mai puțin de 2 000 locuitori, precum și oficiile rurale și oficiile din clasele a treia și a patra fără servicii de livrare, situate în localități cu mai puțin de 2 000 locuitori”.

19 Concluzia studiului a fost că costurile suplimentare ale serviciului public se ridică la 2,782 miliarde FF.

20 Referitor la studiul privind costurile suplimentare, efectuat de consultanții externi, din decizia atacată reies următoarele:

„Performanța fiecărui oficiu poștal este evaluată pornind de la diferența între marjele de profit. Pentru fiecare oficiu, se disting trei activități majore: corespondență expeditată [...], corespondență primită [...] și servicii financiare [...]. Pentru fiecare activitate, diferența de performanță se măsoară pentru fiecare obiect tratat sau cont gestionat, pe baza diferenței dintre marja de profit a oficiului și marja medie națională: în caz de performanță negativă, există un cost suplimentar; în caz contrar, există o contribuție pozitivă.

Costul suplimentar este măsurat la nivelul cantoanelor. Conform ultimelor studii DATAR [Délégation à l'aménagement du territoire et à l'action régionale], nivelul corespunzător de apreciere a impactului teritorial este cantonul. Costurile suplimentare aferente misiunilor teritoriale (zone rurale, zone industriale în criză) sunt măsurate așadar la acest nivel. Performanța unui canton este suma algebrică a contribuțiilor măsurate la nivelul oficiilor și nu exclusiv suma oficiilor deficitare [...]”.

21 Marja medie națională a fost stabilită incluzând 1) veniturile medii (trimiteri poștale per obiect și venit financiar – excluzând asigurările – per cont), 2) costurile medii per obiect (din activitatea constând în corespondența expeditată și primită în oficii, precum și din sortarea/expedierea în afara oficiilor) și 3) costurile medii per cont (din activitatea serviciilor financiare în oficii și prelucrare în afara oficiilor).

22 Referitor la contribuția fiecărui oficiu, studiul a calculat pentru fiecare activitate marja brută a oficiului folosind 1) datele reale pentru toate activitățile din oficiu (ghișeu, servicii de back-office, distribuție) repartizându-le între trimiteri poștale primite, trimiteri poștale expediate și servicii financiare, precum și 2) datele provenite de la sistemul național de referință pentru restul activităților (pentru trimiteri poștale primite: venituri medii minus costul mediu al trimiterilor poștale expediate și al sortării/expedierii; pentru trimiteri poștale expediate: costul sortării/expedierii și al trimiterilor poștale primite, pentru serviciile financiare: costuri de prelucrare în afara oficiilor).

23 Marja brută a unui oficiu a fost apoi comparată cu marja brută medie națională. Decizia atacată precizează că „s-a măsurat astfel prin scădere diferența de performanță a oficiului pentru tot ce s-a efectuat în interiorul oficiului”. S-a efectuat apoi o extrapolare a costurilor suplimentare pentru toată Franța.

24 Concluzia studiului consultanților externi a fost că costurile suplimentare totale pentru mediul rural se ridică la 4,86 miliarde FF, minus 2,84 miliarde corespunzătoare costului suplimentar de distribuție, adică un cost suplimentar efectiv de 2,02 miliarde FF. Dacă s-ar ține seama de costurile suplimentare ale oficiilor situate în periferiile „dificile” sau zonele în declin industrial, costurile suplimentare s-ar ridica la 2,83 miliarde FF.

Procedura și pretențiile părților

25 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 24 aprilie 1995, reclamantele au introdus prezenta acțiune.

26 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 25 septembrie 1995, Republica Franceză a solicitat să fie admisă ca intervenientă în sprijinul pretențiilor Comisiei. Prin ordonanța din 24 octombrie 1995, președintele Camerei a treia extinse a Tribunalului a admis intervenția guvernului francez.

27 Prin cererea depusă la grefa Tribunalului la 29 septembrie 1995, La Poste a solicitat să fie admisă ca intervenientă în sprijinul pretențiilor Comisiei. Prin ordonanța din 24 octombrie 1995, președintele Camerei a treia extinse a Tribunalului a admis intervenția La Poste.

28 Pe baza raportului judecătorului raportor, Tribunalul (Camera a treia extinsă) a hotărât să deschidă procedura fără să dispună măsuri prealabile de cercetare judecătorească. Cu toate acestea, Tribunalul a adoptat măsuri de organizare a procedurii, solicitându-i părții, prin scrisoarea din 25 septembrie 1996, să răspundă la anumite întrebări în scris și oral în ședință. Comisia a acceptat această invitație.

29 În ședința din 8 octombrie 1996, au fost ascultate susținerile orale ale părților și răspunsurile acestora la întrebările adresate de Tribunal.

30 Reclamantele solicită Tribunalului:

- anularea deciziei atacate;
- obligarea Comisiei la plata cheltuielilor de judecată.

31 Comisia solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

32 Republica Franceză, intervenientă, solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor de judecată.

33 La Poste, intervenientă, solicită Tribunalului:

- respingerea acțiunii;
- obligarea reclamantelor la plata cheltuielilor aferente intervenției.

Cu privire la obiectul litigiului

34 Mai întâi, trebuie stabilit obiectul litigiului, dat fiind că reclamantele, în cererea introductivă de instanță și din nou în cursul procedurii orale, și-au bazat argumentele pe mai multe avantaje cu privire la care acestea pretind că au fost acordate instituției La Poste și pe care Comisia nu le-a examinat în decizia atacată.

35 Din dosar reiese că, după ce au sesizat Comisia cu plângerile în care atrăgeau atenția acesteia asupra unei serii de avantaje despre care pretindeau că au fost acordate instituției La Poste și pe care le considerau ajutoare de stat în sensul articolului 92 din tratat (a se vedea punctul 3 de mai sus), reclamantele au solicitat Comisiei, prin scrisoarea de punere în întârziere din 26 decembrie 1994 „să ia o poziție definitivă cu privire la soluția care trebuie adoptată față de plângerea [lor] în privința următoarelor două aspecte:

- încălcările în raport cu articolele 85 și 86 [...],
- încălcarea care persistă în raport cu articolul 92, respectiv reducerile de care beneficiază La Poste în domeniul fiscalității locale”.

36 Tot în această privință trebuie remarcat că, anterior scrisorii de punere în întârziere, reclamantele au retras într-o primă etapă, prin scrisoarea din 3 noiembrie 1992, atât obiecția lor referitoare la scutirea temporară de impozit pe profit de care beneficia La Poste, cât și obiecția referitoare la cedarea gratuită către aceasta a unor bunuri imobile și mobile de stat, iar într-o a doua etapă, prin scrisoarea din 7 iunie 1994, obiecția lor referitoare la aplicarea unei rate reduse a taxei pe salarii, ținând seama de faptul că articolul 42 din Legea Finanțelor pentru 1994 eliminase, de la 1 septembrie 1994, această facilitate fiscală.

37 În urma scrisorii de punere în întârziere, Comisia a examinat în actul atacat numai obiecția referitoare la reducerea în materie de fiscalitate locală, prevăzută la articolul 21 din Legea din 1990, pentru a aprecia dacă acest avantaj acordat instituției La Poste era conform dispozițiilor tratatului privind ajutoarele de stat. Reiese din decizia atacată că Comisia și-a rezervat dreptul de a lua poziție cu privire la o eventuală încălcare a articolelor 85 și 86 într-un dosar separat (a se vedea punctul 14 de mai sus).

38 Prin urmare, Tribunalul consideră că, în decizia atacată, Comisia a fost îndreptățită să se limiteze la examinarea conformității, în raport cu normele privind ajutoarele de stat, a reducerii de 85 % aplicată valorii bazelor de impozitare în domeniul fiscalității locale, prevăzută la articolul 21 din Legea din 1990, de care poate beneficia La Poste. Astfel, Comisia a putut în mod legitim să considere că reclamantele renunțaseră la obiecțiile referitoare la celelalte avantaje aparent acordate instituției La Poste.

39 Rezultă că alte obiecții decât cea referitoare la reducerea prevăzută la articolul 21 din Legea din 1990 trebuie să fie considerate ca lipsite de obiect în cadrul prezentului litigiu. Prin urmare, Tribunalul nu este obligat să se pronunțe în privința acestora.

40 Rezultă din considerentele precedente că litigiul nu are ca obiect o cerere de anulare a deciziei atacate decât în măsura în care aceasta constată că reducerea acordată instituției La Poste la valoarea bazelor de impozitare în domeniul fiscalității locale, prevăzută la articolul 21 din Legea din 1990, nu constituie un ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat (a se vedea punctul 13 de mai sus).

Motivele și argumentele părților

41 În sprijinul acțiunii, reclamantele invocă, în esență, patru motive. Primul motiv este întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare, prin actul Comisiei de a nu fi comunicat reclamantelor schimbul de corespondență, menționat în decizia atacată, pe care l-a avut cu guvernul francez în cursul procedurii administrative. Al doilea motiv este întemeiat pe încălcarea obligației de motivare a deciziei atacate. Al treilea motiv este întemeiat pe o eroare de apreciere a Comisiei, în sensul că a utilizat o metodă nepotrivită pentru a evalua costurile suplimentare aferente obligațiilor de serviciu public care îi revin instituției La Poste. Al patrulea motiv este întemeiat pe o încălcare a articolului 92 și a articolului 90 alineatul (2) din tratat. Acest motiv se structurează în două părți. Pe de o parte, această din urmă dispoziție nu poate permite exceptarea avantajului fiscal în litigiul de la interdicția prevăzută la articolul 92 din tratat, iar pe de altă parte, Comisia a omis să aprecieze efectul pe care acest avantaj fiscal îl produce asupra concurenței.

1. Cu privire la primul motiv, întemeiat pe încălcarea dreptului la apărare

Cu privire la admisibilitatea motivului

Argumentele părților

42 Comisia susține că motivul este inadmisibil deoarece nu a fost prezentat decât în stadiul replicii, contrar articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură al Tribunalului. În plus, motivul nu poate fi considerat ca aparținând de ordinea publică.

43 Reclamantele consideră că trebuie respinsă această excepție de inadmisibilitate întrucât, în opinia lor, instanța comunitară are sarcina nu numai de a respinge orice formalism excesiv (Hotărârea Tribunalului din 7 februarie 1991, De Rijk/Comisia, T-167/89, Rec., p. II-91), ci și de a invoca din oficiu orice motiv de ordine publică (Hotărârea Tribunalului din 11 februarie 1992, Panagiotopoulou/Parlamentul, T-16/90, Rec., p. II-89).

44 Guvernul francez observă că, în cursul procedurii, nu a apărut niciun element nou de fapt sau de drept care să justifice prezentarea motivului în stadiul replicii.

45 Intervenienta La Poste este de acord, în esență, cu argumentația Comisiei. În ceea ce privește interdicția de a invoca motive noi în cursul judecății, intervenienta se referă, în plus, la Hotărârea Curții din 31 martie 1992, Comisia/Danemarca (C-52/90, Rec., p. I-2187) și la Hotărârea Tribunalului din 18 noiembrie 1992, Rendo și alții/Comisia (T-16/91, Rec., p. II-2417). Dat fiind că, în decizia atacată, erau menționate scrisorile a căror pretinsă necomunicare este contestată de către reclamante, acestea nu au fost împiedicate să invoce motivul în cadrul replicii.

Aprecieria Tribunalului

46 Tribunalul constată că prezentul motiv a fost invocat pentru prima dată în replică.

47 În conformitate cu articolul 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, în cursul judecării, este interzisă invocarea de motive noi, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii.

48 Însă în speță, nu a apărut, în cursul procedurii, niciun element nou care să justifice prezentarea cu întârziere a acestui motiv. Corespondența la care se referă motivul a fost într-adevăr menționată în decizia atacată. Așadar, reclamantele nu au fost împiedicate să invoce motivul în cererea introductivă de instanță și, în consecință, acestea nu pot, conform articolului 48 alineatul (2) menționat, să îl invoce în cadrul replicii.

49 Pe de altă parte, în circumstanțele speței, Tribunalul nu consideră că este obligat să îl examineze din oficiu. Prin urmare, motivul trebuie să fie respins ca inadmisibil.

2. Cu privire la al doilea motiv, întemeiat pe insuficiența motivării

Cu privire la admisibilitatea motivului

Argumentele părților

50 Comisia susține că motivul este inadmisibil deoarece nu a fost invocat decât în stadiul replicii. Referitor la Hotărârea din 28 septembrie 1995, Sytraval și Brink's France/Comisia (T-95/94, Rec., p. II-2651), pronunțată de Tribunal după depunerea cererii și invocată de reclamante în replica lor, care în prezent face, în fața Curții, obiectul unui recurs cu numărul C-367/95 P, Comisia afirmă că aceasta nu poate în niciun caz să constituie un element nou în sensul articolului 48 din Regulamentul de procedură (Hotărârea Curții din 19 martie 1991, Ferrandi/Comisia, C-403/85 Rev., Rec., p. I-1215).

51 Reclamantele consideră că trebuie respinsă această excepție de inadmisibilitate întrucât prezentul motiv este de ordine publică. Acestea susțin, în plus, că Hotărârea Sytraval și Brink's France/Comisia, citată anterior, trebuie să fie considerată un element nou care le permite invocarea motivului. Acestea fac, în plus, trimitere la argumentația prezentată la punctul 43 de mai sus.

52 Guvernul francez este de acord, în esență, cu argumentația Comisiei.

53 Intervenienta La Poste este, de asemenea, de acord cu argumentația Comisiei. Aceasta adaugă că motivul nu se poate baza decât pe elemente de fapt sau de drept care au apărut în cursul procedurii și face trimitere, în rest, la hotărârile menționate la punctul 45 de mai sus.

Aprecierea Tribunalului

54 Astfel cum a subliniat Tribunalul la punctul 47, este interzisă invocarea de motive noi în cursul judecării, cu excepția cazului în care aceste motive se bazează pe elemente de fapt și de drept care au apărut în cursul procedurii.

55 Dat fiind că prezentul motiv a fost invocat pentru prima dată în stadiul replicii, se pune întrebarea dacă reclamantele pot, astfel cum au susținut, să invoce în mod util Hotărârea Sytraval și Brink's France/Comisia, citată anterior, ca fiind un element de drept sau de fapt nou, în sensul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură.

56 Potrivit reclamantelor, această hotărâre, pronunțată după depunerea cererii, a extins în privința a două aspecte obligația de motivare a Comisiei față de un petent în domeniul ajutoarelor de stat. De aici rezultă o consecință dublă pentru prezenta cauză. Pe de o parte,

având în vedere circumstanțele speței, motivarea Comisiei nu poate fi suficientă pentru a sprijini concluzia conform căreia măsura de stat incriminată de reclamante nu constituia un ajutor de stat, în sensul articolului 92 din tratat. Pe de altă parte, Comisia nu și-a îndeplinit obligația de a iniția o dezbatere contradictorie cu reclamantele, care îi revine acesteia în cazul în care, pentru a justifica potrivit legii aprecierea sa, are nevoie să cunoască poziția reclamantelor cu privire la elementele pe care le-a colectat în cadrul investigației.

57 Or, Tribunalul consideră că Hotărârea Sytraval și Brink's France/Comisia, citată anterior, nu poate fi invocată ca fiind un element nou în sensul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, întrucât hotărârea menționată nu oferă, în principiu, decât o interpretare *ex tunc* a sferei de aplicare a obligației de motivare care revine instituțiilor comunitare. În această privință, din jurisprudență reiese că o hotărâre care nu a făcut decât să confirme o situație de drept pe care reclamantul o cunoștea, în principiu, în momentul când a introdus acțiunea sa nu poate fi considerată un element nou care permite invocarea unui motiv nou (Hotărârea Curții din 1 aprilie 1982, Dürbeck/Comisia, cauza 11/81, Rec., p. 1251, punctul 17).

58 Această apreciere este, de altfel, coroborată de Hotărârea Ferrandi/Comisia, citată anterior, invocată de Comisie. Astfel, în cadrul unei acțiuni în revizuire a unei hotărâri a Curții, aceasta a considerat că o hotărâre, pronunțată între timp de Tribunal și care conține o apreciere juridică privind fapte care puteau eventual fi considerate noi, nu poate în niciun caz să constituie în sine un fapt nou.

59 Pe de altă parte, trebuie constatat că reclamantele nu au fost împiedicate, ca urmare a unor elemente de fapt necunoscute, să invoce motivul în cererea introductivă de instanță.

60 Din considerentele precedente rezultă că reclamantele nu aveau dreptul să îl invoce pentru prima dată în stadiul replicii.

61 Prin urmare, motivul este inadmisibil.

62 Este adevărat că, ținând seama de importanța pe care o are, în general, obligația de motivare care le revine în temeiul articolului 190 din tratat instituțiilor Comunității în exercitarea competențelor lor, Tribunalul ar putea invoca din oficiu prezentul motiv, acesta fiind de ordine publică (Hotărârea Tribunalului din 28 ianuarie 1992, Speybrouck/Parlamentul, T-45/90, Rec., p. II-33, punctul 89). Totuși, având în vedere circumstanțele speței, Tribunalul consideră că nu este necesar să procedeze astfel.

3. Cu privire la al treilea și al patrulea motiv, referitoare la temeinicia deciziei atacate

63 Înainte de a examina motivele referitoare la temeinicia deciziei atacate, este indicat să se amintească pe scurt conținutul acesteia din urmă.

64 Comisia a decis să nu califice avantajul fiscal în litigiu drept ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat, pe motiv că valoarea acestui avantaj nu depășește ceea ce este justificat pentru a asigura îndeplinirea misiunilor de interes public cu care este investită La Poste în calitate de operator public. Avantajul fiscal a fost astfel considerat inferior costurilor suplimentare determinate de obligațiile de deservire a întregului teritoriu național, în special de prezență a unor oficii poștale în mediul rural, și de participare la amenajarea teritoriului, care îi revin instituției La Poste (denumite în continuare „costurile suplimentare ale serviciului public”).

65 Pentru a ajunge la această concluzie, Comisia s-a bazat, în fond, pe trei supoziții. În primul rând, La Poste este o întreprindere publică care are sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat. În al doilea rând, îndeplinirea obligațiilor de serviciu public prevăzute de legislația franceză și politica aplicată de guvernul francez în domeniul amenajării teritoriului determină costuri suplimentare pentru La Poste. În al treilea rând, acordarea unor avantaje fiscale destinate compensării acestor costuri suplimentare nu intră, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat, sub incidența articolului 92 alineatul (1) din tratat și este așadar permisă, cu condiția ca valoarea ajutorului să rămână inferioară valorii costurilor suplimentare.

66 Referitor la prima supoziție, Tribunalul subliniază că nu se contestă faptul că La Poste i s-a încredințat gestionarea unui serviciu de interes economic general în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat.

67 Conform articolului 2 din Legea din 1990, La Poste are obiectivul „de a asigura, în relațiile interne și internaționale, serviciul public de trimiteri poștale în toate formele sale, precum și cel de transport și distribuție a presei, care beneficiază de regimul special prevăzut de *Code des postes et télécommunications*”. În această privință, trebuie subliniat faptul că serviciul public de poștă constă în obligația de a asigura colectarea, transportarea și distribuirea trimerilor poștale în beneficiul tuturor utilizatorilor pe întreg teritoriul statului membru în cauză, la tarife uniforme și în condiții de calitate similare, indiferent de situațiile speciale și de gradul de rentabilitate economică a fiecărei operațiuni individuale (a se vedea Hotărârea Curții din 19 mai 1993, Corbeau, C-320/91, Rec., p. I-2533, punctul 15).

68 În ceea ce privește misiunile de interes economic general cu care este investită La Poste, trebuie remarcat că, în acea perioadă, acestea rezultau în special din Legea din 1990, precum și dintr-un caiet de sarcini al La Poste, aprobat prin Decretul nr. 90-1214 din 29 decembrie 1990, publicat în JORF din 30 decembrie 1990.

69 Articolul 8 din Legea din 1990 prevede că un caiet de sarcini stabilește drepturile și obligațiile, cadrul general în care sunt gestionate activitățile, principiile și procedurile conform cărora sunt stabilite tarifele și condițiile de executare a serviciilor publice pe care La Poste are misiunea să le asigure. Caietul de sarcini trebuie, în special, să precizeze condițiile în care se asigură „deservirea întregului teritoriu național; [și ...] participarea operatorului la amenajarea teritoriului”.

70 Caietul de sarcini prevede, la rândul său, că „serviciul public de poștă oferit de La Poste deservește întregul teritoriu luând în considerare orientările generale ale politicii guvernamentale, în special în domeniul amenajării teritoriului” (articolul 3) și că „La Poste constituie, dezvoltă și exploatează pe întregul teritoriu o rețea de instalații și de servicii destinate furnizării tuturor serviciilor sale” (articolul 21). În cele din urmă, articolul 24 din caietul de sarcini prevede că „la elaborarea programelor sale de echipament, La Poste ia în considerare orientările generale ale politicii de amenajare a teritoriului definite de guvern, precum și datele și obiectivele de dezvoltare economică și socială a regiunilor, departamentelor și comunelor” și că „La Poste definește politica sa de prezență locală după consultarea cu prefectul (préfet) în cauză”.

71 Din dosar reiese, în plus, că, de la sfârșitul anului 1991, guvernul francez a adoptat, în cadrul politicii sale în domeniul amenajării teritoriului, măsuri care obligau La Poste la menținerea birourilor sale de recepție și a serviciilor sale în zona rurală.

72 Aceste obligații de deservire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului, care se impun instituției La Poste, în special obligația de a menține prezența unor oficii poștale și servicii publice nerentabile în mediul rural, trebuie să fie considerate misiuni speciale în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat.

73 În continuare, referitor la celelalte două supoziții pe care s-a bazat Comisia, trebuie să se examineze, în primul rând, relevanța analizelor efectuate de Comisie în ceea ce privește evaluarea costurilor suplimentare ale serviciului public și, în al doilea rând, modul în care a aplicat în decizia atacată articolul 92 și articolul 90 alineatul (2) din tratat.

Cu privire la al treilea motiv, întemeiat pe caracterul nepotrivit al metodei folosite de Comisie pentru a evalua costurile suplimentare ale serviciului public

Argumentele părților

74 Reclamantele susțin că nu este pertinentă metoda folosită de Comisie pentru a calcula costurile suplimentare ale serviciului public pe care trebuie să le suporte La Poste. În plus, metoda este viciată de mai multe erori și este în măsură să conducă la o supraestimare a acestor costuri. În ceea ce privește noțiunea de serviciu public, reclamantele au subliniat că aceasta nu include, în speță, decât expedierea trimerilor poștale în toate formele acestora și distribuirea presei.

75 Referitor la studiul privind costurile suplimentare, efectuat de La Poste, reclamantele consideră că, în loc să compare costurile oficiilor rurale în raport cu o medie națională, ar fi trebuit mai degrabă să folosească drept referință „costul de oportunitate”. Prin această noțiune ar trebui să se înțeleagă costul economic real pe care La Poste trebuie să îl plătească pentru a menține oficiile sale poștale nerentabile în vederea îndeplinirii misiunii sale de serviciu public.

76 În cursul ședinței, reclamantele au adăugat că, dacă s-ar fi pus în aplicare Legea nr. 82-213 din 2 martie 1982 privind drepturile și libertățile comunelor, departamentelor și regiunilor, publicată în JORF din 3 martie 1982, astfel cum a fost ulterior completată și modificată (denumită în continuare „Legea din 1982”), care prevedea negocieri directe cu privire la sfera serviciului public între întreprinderile care au sarcina acestui serviciu și comunele sau departamentele în cauză, acestea ar fi putut, prin punerea în balanță a necesității serviciilor oferite și a costurilor presupuse de acestea, să examineze oportunitatea închiderii anumitor oficii poștale nerentabile.

77 În ceea ce privește studiul efectuat de consultanții externi și reținut de Comisie, reclamantele susțin că acesta conține o supraestimare a costurilor din mai multe motive.

78 În primul rând, marjele anumitor oficii nu ar trebui să fie luate în considerare decât în raport cu o „marjă de referință”, sub care închiderea unui oficiu ar fi preferabilă pentru La Poste, această marjă de referință fiind comparabilă cu noțiunea de „cost de oportunitate” menționată anterior. În special, acestea nu ar trebui să fie raportate la „o marjă medie” națională, cum s-a procedat în decizia atacată. Reclamantele adaugă că o comparare a marjelor anumitor oficii cu o marjă medie este cu atât mai puțin justificată cu cât este vorba despre o întreprindere care deține un monopol în desfășurarea activităților de serviciu public.

79 În al doilea rând, studiul privind costurile suplimentare nu ține seama, în mod eronat, de „externalitățile intrinsece rețelei”, adică efectul oficiilor rurale asupra costurilor de funcționare a celorlalte oficii, asupra volumului traficului poștal, asupra costurilor de

distribuție etc. Astfel, prezența unor oficii rurale, chiar și nerentabile, permite reducerea costurilor de funcționare a celorlalte oficii.

80 În al treilea rând, reclamantele consideră că estimarea costurilor suplimentare ar fi trebuit să fie făcută pe baza unor „costuri minime”, pe care orice întreprindere privată le are ca obiectiv, și nu pe baza unor „costuri realizate”. Astfel, potrivit reclamantelor, metoda utilizată poate incita întreprinderile în cauză să umfle propriile costuri pentru a beneficia de o majorare a subvenției și a exploata apoi avantajul obținut, de exemplu, pe piața asigurărilor.

81 În al patrulea rând, reclamantele susțin că costurile suplimentare au fost evaluate înainte de intrarea La Poste pe piața asigurărilor. Procedând astfel, estimarea făcută este excesivă, din moment ce activitatea pe piața asigurărilor ar trebui să aibă ca efect creșterea rentabilității oficiilor poștale și, prin urmare, reducerea costurilor suplimentare aferente serviciului public. Potrivit reclamantelor, rezultă că orice comparație se dovedește inefficientă.

82 Referindu-se la Avizul nr. 96-A-10 din 25 iunie 1996 al Consiliului Concurenței francez privind cererea de aviz a Association Française des Banques privind funcționarea serviciilor financiare ale La Poste în raport cu dreptul concurenței (publicat în *Bulletin Officiel de la concurrence, de la consommation et de la répression des fraudes* din 3 septembrie 1996, denumit în continuare „Avizul Consiliului Concurenței”), reclamantele au afirmat, în cursul ședinței, că activitatea financiară a La Poste reprezintă aproape trei sferturi din activitatea acesteia. Așadar, Comisia afirmă în mod greșit că, pentru a stabili valoarea costurilor suplimentare aferente serviciului public, a scăzut doar 34,7 % din costurile suplimentare aferente tuturor activităților. Dacă ar fi efectuat acest calcul, conform avizului menționat anterior, pe baza unui procent de 75 %, ar fi ajuns la concluzia că costurile suplimentare ale serviciului public nu se ridicau decât la 696 milioane FF, adică o valoare cu aproape 500 milioane FF mai mică decât cea a ajutorului în litigiu.

83 În final, ținând seama de faptul că nu erau în măsură să verifice datele pe care s-au bazat studiile efectuate de La Poste și consultantii externi, reclamantele solicită Tribunalului, conform articolului 70 din Regulamentul de procedură, să ordone o expertiză pentru a stabili dacă metoda utilizată și evaluările efectuate erau adecvate și, dacă se dovedea că nu este cazul, să caute o metodă alternativă care să permită obținerea unor concluzii incontestabile din punct de vedere juridic.

84 Comisia susține că metoda folosită pentru a estima costurile suplimentare ale serviciului public, adoptată în cadrul exercitării competenței sale de apreciere, este pertinentă. Referindu-se totodată la articolul 8 din Legea din 1990 și la articolele 21 și 24 din caietul de sarcini, Comisia precizează că este vorba despre costurile suplimentare care rezultă din îndeplinirea misiunilor de interes public stabilite în mod special de aceste dispoziții.

85 Aceasta observă, în primul rând, că metoda pe care a adoptat-o era cea mai rațională și cea mai obiectivă pentru evaluarea costurilor suplimentare, referirea la un „cost de oportunitate” fiind nepotrivită, din moment ce La Poste nu este în măsură să controleze alocarea fondurilor publice puse la dispoziția sa. În al doilea rând, contrar opiniei reclamantelor, Comisia nu ar trebui să excludă din calculele sale anumite costuri efective ale serviciului public considerate prea ridicate, obiectul articolului 92 din tratat nefiind acela de a limita nivelul absolut al costurilor serviciului public, ci de a evita un transfer de resurse către activitățile concurențiale.

86 În al treilea rând, în ceea ce privește reproșul care i se aduce referitor la faptul că nu și-a bazat calculele pe costurile minime în loc de costurile reale, Comisia răspunde că rolul său nu este acela de a îmbunătăți eficiența serviciului public de poștă în Franța.

87 În al patrulea rând, Comisia susține că, în contradicție cu afirmația reclamantelor, chiar a luat în considerare „externalitățile intrinsece rețelei” din moment ce a dedus avantajele indirecte care decurg, pentru activitățile concurențiale ale La Poste, din rețeaua de serviciu public.

88 Comisia amintește, în acest context, că metoda utilizată avea obiectul de a evita ca o eventuală majorare a subvenției, în urma unei majorări a costurilor suplimentare ale serviciului public, să poată conferi avantaje pe piețele comerciale. Aceasta a explicat că, pentru a realiza acest obiectiv, a redus, în decizia atacată, totalul costurilor suplimentare suportate de La Poste cu un procent (34,7 %) egal cu contribuția serviciilor concurențiale la cifra de afaceri a acesteia. Această reducere permite să se ia în considerare avantajele de care beneficiază serviciile concurențiale ale La Poste ca urmare a existenței unei rețele poștale în mediul rural.

89 Pe de altă parte, reducerea de 34,7 % permite respingerea afirmației reclamantelor, conform căreia costurile suplimentare au fost evaluate înainte de intrarea La Poste pe piața asigurărilor.

90 În sfârșit, referitor la Avizul Consiliului Concurenței invocat de reclamante, Comisia răspunde că repartizarea făcută în acest aviz se referă la activitatea oficiilor poștale, nu la cifra de afaceri, care a fost folosită ca referință în decizia atacată.

91 Guvernul francez susține că este pertinent calculul costurilor suplimentare care rezultă pentru La Poste din obligațiile de serviciu public. În această privință, guvernul precizează, în legătură cu lipsa de profit a anumitor oficii poștale, că aproximativ 58 % dintre acestea sunt situate în comune cu mai puțin de 2 000 de locuitori. În majoritatea acestor oficii, factorul poștal este frecvent ocupat, zilnic, doar puțin peste o oră din opt ore de prezență. Costul suplimentar al acestei lipse de activitate sau lipse de productivitate nu poate fi imputat decât misiunii generale de menținere a prezenței unor oficii poștale pe întregul teritoriu național, misiune de serviciu public nerentabilă și care depășește domeniul strict al serviciului public de poștă.

92 Guvernul francez amintește apoi că, de la un an la altul, La Poste este în general, *grosso modo*, în echilibru financiar. În consecință, se poate estima că costul mediu al tuturor oficiilor poștale este considerabil echivalent cu cel care permite atingerea echilibrului financiar. Prin urmare, referirea la costul mediu nu „umflă”, în opinia acestuia, costurile suplimentare ale oficiilor nerentabile în raport cu oficiile în echilibru financiar. Guvernul francez a subliniat, în cursul ședinței, că echilibrul financiar nu este atins decât ținând seama de facilitatea fiscală.

93 Referitor la obiecția întemeiată pe neluarea în considerare a „externalităților intrinsece rețelei”, guvernul francez răspunde că, dacă s-ar lua, drept cost mediu de referință, costul oficiilor rămase după excluderea tuturor oficiilor nerentabile, acest cost mediu ar fi mult mai redus decât este în prezent, chiar și ținând seama de o creștere a costului oficiilor rămase. În consecință, costurile suplimentare ale oficiilor nerentabile sunt în mod necesar evaluate ca fiind în creștere, ceea ce reclamantele nu își doresc.

94 În ceea ce privește argumentul conform căruia costurile de referință ar fi trebuit calculate pe baza costurilor minime, guvernul francez răspunde că, în privința aplicării dispozițiilor articolului 90 alineatul (2) din tratat, ceea ce contează este compensarea adecvată a costurilor suplimentare ale serviciului public, și nu valoarea absolută a acestor costuri.

95 Pe de altă parte, costurile oficiilor aflate în zone rurale sau în cartiere defavorizate ar scădea foarte puțin dacă s-ar folosi o asemenea bază de calcul. În schimb, resursele tehnice și umane ale oficiilor situate „în oraș” ar putea, teoretic, să fie reduse, astfel încât să se ajungă la un cost de exploatare mai mic. Or, în acest caz, costurile suplimentare ale oficiilor nerentabile ar fi și mai ridicate în raport cu media, contrar a ceea ce doresc să demonstreze reclamantele.

96 Intervenienta La Poste susține că, în temeiul obligațiilor sale de serviciu public, în special cele referitoare la amenajarea teritoriului, este constrânsă să mențină o rețea poștală nerentabilă. Prezența unor oficii în mediul rural constituie o sarcină care este reprezentată nu de o activitate, ci de o lipsă de activitate, astfel cum a declarat guvernul francez.

Aprecierea Tribunalului

97 Trebuie amintit, cu titlu introductiv, că reclamantele nu contestă existența unor costuri suplimentare determinate de obligațiile de serviciu public care îi revin instituției La Poste. Din contră, acestea se mulțumesc să susțină că, în mod evident, Comisia a supraestimat aceste costuri suplimentare, folosind metode de calcul eronate.

98 Pentru a examina temeinicia obiecțiilor invocate în cadrul prezentului motiv, trebuie amintit că din dispozițiile articolului 90 alineatul (3) și din textul dispozițiilor acestui articol în ansamblu reiese că puterea de supraveghere de care dispune Comisia în raport cu statele membre răspunzătoare de încălcarea normelor tratatului, în special a celor referitoare la concurență, implică în mod necesar punerea în aplicare a unei marje de apreciere din partea acestei instituții.

99 Această marjă de apreciere este cu atât mai mare, în ceea ce privește, în special, respectarea regulilor de concurență de către statele membre, cu cât, pe de o parte, conform articolului 90 alineatul (2), Comisia este invitată să țină seama, în exercitarea acestei puteri, de cerințele inerente misiunii speciale a întreprinderilor respective, iar pe de altă parte, autoritățile statelor membre, la rândul lor, pot dispune, în anumite cazuri, de o putere de apreciere la fel de mare pentru a reglementa anumite domenii, precum, în speță, organizarea serviciilor publice în sectorul poștal (Hotărârea Tribunalului din 27 octombrie 1994, *Ladbroke Racing/Comisia*, T-32/93, Rec., p. II-1015, punctul 37).

100 Întrucât, în speță, este vorba despre o cauză care implică o apreciere a unor fapte economice complexe, marja de apreciere în privința evaluării costurilor suplimentare ale serviciului public este cu atât mai mare, această marjă de apreciere fiind comparabilă cu puterea de apreciere pe care o deține Comisia în cadrul aplicării articolului 92 alineatul (3) din tratat (Hotărârea Curții din 14 februarie 1990, *Franța/Comisia*, C-301/87, Rec., p. I-307, punctul 49, Hotărârea din 21 martie 1990, *Belgia/Comisia*, C-142/87, Rec., p. I-959, punctul 56, și Hotărârea din 21 martie 1991, *Italia/Comisia*, C-303/88, Rec., p. I-1433, punctul 34).

101 În plus, rezultă din jurisprudență că, în cadrul unei acțiuni în anulare, numai instanța comunitară are competența de a verifica dacă decizia atacată este viciată de una dintre motivele de nelegalitate prevăzute la articolul 173 din tratat, fără a avea posibilitatea de a substitui aprecierea în fapt, în special pe plan economic, cu cea a autorului deciziei (Hotărârea Curții din 15 iunie 1993, *Matra/Comisia*, C-225/91, Rec., p. I-3203, punctul 23). Astfel, controlul pe care Tribunalul este invitat să îl exercite în speță cu privire la aprecierea Comisiei trebuie să se limiteze la verificarea exactității materiale a faptelor și la stabilirea absenței unei erori evidente de apreciere.

102 În această privință, reiese din dosar că, pentru a calcula costurile suplimentare care rezultă pentru La Poste din obligațiile de serviciu public, Comisia a efectuat o analiză economică complexă pe baza a două studii efectuate atât de La Poste, cât și de către consultanți externi.

103 Din decizia atacată (a se vedea punctul 18 de mai sus), precum și din susținerile orale în fața Tribunalului, rezultă că La Poste a examinat, în studiul său, activitățile a 617 oficii rurale situate în comune cu mai puțin de 2 000 de locuitori din regiunea mediteraneană. Studiul a constatat în compararea costurilor generate, excluzând distribuția, de aceste oficii rurale cu costurile standard aferente activității lor, pentru a stabili concomitent existența și valoarea unui eventual cost suplimentar. Rezultatul acestei analize a fost apoi extrapolat la întregul teritoriu francez, ceea ce a demonstrat existența unor costuri suplimentare ale serviciului public care se ridică la 2,782 miliarde FF.

104 Referitor la studiul efectuat de consultanții externi, trebuie constatat că acesta a fost realizat în trei departamente franceze, respectiv Jura, Marne și Saône, considerate ca alcătuind un eșantion reprezentativ. Costurile suplimentare au fost calculate comparând diferența de marjă între fiecare oficiu rural și marja medie națională, calculată conform unor criterii specifice (a se vedea, în această privință, punctele 20-23 de mai sus), o performanță negativă ducând la înregistrarea unui cost suplimentar. Au fost studiate toate oficiile situate în același canton, iar performanța cantonului a fost calculată ca suma algebrică a contribuțiilor măsurate la nivelul acestor oficii. Rezultatele au fost apoi extrapolate la întregul teritoriu francez. Concluzia studiului consultanților externi a fost că totalul costurilor suplimentare pentru mediul rural se ridică la cel puțin 2,02 miliarde FF. Dacă se ține seama, în plus, de costurile suplimentare ale oficiilor situate în periferiile „dificile” și zonele în declin industrial, totalul se ridică la 2,83 miliarde FF.

105 Din decizia atacată reiese că, în lipsa unei contabilități analitice care să permită stabilirea unei distincții între spezele și cheltuielile aferente activităților de serviciu public și cele aferente activităților concurențiale, costurile suplimentare ale serviciului public au fost calculate în ceea ce privește ansamblul activităților La Poste. Astfel, pentru a lua în considerare avantajele de care beneficiază serviciile concurențiale ale La Poste ca urmare a existenței unei rețele poștale în mediul rural, Comisia a redus în mod întemeiat cu 34,7 % rezultatele menționate anterior. Acest procent corespunde proporției din cifra de afaceri reprezentând activități concurențiale ale La Poste pentru exercițiul financiar 1993, inclusiv activitățile din sectorul asigurărilor, proporție care nu a fost contestată de reclamante. Ținând seama de datele disponibile, Tribunalul consideră că repartizarea costurilor suplimentare totale între diversele activități ale La Poste în funcție de proporția din cifra de afaceri pe care o reprezintă acestea era metoda cea mai obiectivă pentru a evalua costurile suplimentare care puteau fi atribuite activităților de serviciu public. În urma operației de reducere menționată anterior, costurile suplimentare ale serviciului public au fost evaluate la 1,82 miliarde FF. Dacă se ia ca bază estimarea minimă a costurilor suplimentare (a se vedea punctul 104), cele aferente serviciului public se ridică la 1,32 miliarde FF.

106 Tribunalul consideră că, bazându-se pe această analiză a faptelor, Comisia a stabilit potrivit legii existența în privința La Poste a unor costuri suplimentare care se ridică la – cel puțin – 1,32 miliarde FF. Respectiv costuri suplimentare, generate, în primul rând, de menținerea prezenței unor oficii poștale nerentabile în mediul rural, sunt legate de realizarea serviciilor de interes economic general în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat, care se impun instituției La Poste, respectiv obligațiile de deservire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului. Folosind metodele de calcul prezentate anterior,

Comisia a comparat, în fapt, costurile generate de oficiile nerentabile situate în mediul rural cu costurile medii ale oficiilor poștale franceze.

107 Tribunalul consideră că obiecțiile invocate de reclamante, referitoare la preținsele erori care viciază metodele de calcul, nu sunt de natură să zdruncine aprecierile Comisiei.

108 În primul rând, referirile la „costuri de oportunitate”, „costuri minime” sau „marjă de referință”, sub care închiderea unui oficiu ar fi preferabilă pentru La Poste, nu sunt pertinente. Astfel, în absența unei reglementări comunitare în domeniu, Comisia nu este autorizată să se pronunțe cu privire la sfera misiunilor de serviciu public care îi revin operatorului public, respectiv nivelul costurilor aferente acestui serviciu, nici cu privire la oportunitatea opțiunilor politice făcute, în această privință, de către autoritățile naționale, nici cu privire la eficiența economică a La Poste în sectorul care îi este rezervat (a se vedea, cu privire la acest ultim aspect, concluziile avocatului general Tesauro din Hotărârea Corbeau, Rec., p. I-2548, citată anterior, punctul 16).

109 În al doilea rând, în ceea ce privește obiecția întemeiată pe neluarea în considerare a „externalităților intrinsece rețelei”, trebuie constatat că reclamantele nu au prezentat elemente de fapt care să o poată sprijini. În aceste împrejurări și ținând seama de faptul că reclamantele nu au răspuns nici la argumentele prezentate de guvernul francez în această privință (a se vedea punctul 93 de mai sus), această obiecție trebuie respinsă.

110 În al treilea rând, faptul că Comisia a redus costurile suplimentare totale cu 34,7 %, procent egal cu proporția din cifra de afaceri realizată de La Poste în 1993 în cadrul activităților sale concurențiale, inclusiv activitățile din sectorul asigurărilor (a se vedea punctul 105 de mai sus), demonstrează că afirmația reclamantelor, conform căreia costurile suplimentare ale serviciului public au fost evaluate înainte de intrarea La Poste pe piața asigurărilor, este lipsită de temei.

111 În ultimul rând, în ceea ce privește Avizul Consiliului Concurenței, invocat de reclamante, Tribunalul consideră că acesta nu este în măsură să conteste temeinicia reducerii de 34,7 % efectuată de Comisie (a se vedea punctul 105 de mai sus), din moment ce avizul respectiv privește repartizarea activităților la ghișee, și nu repartizarea cifrelor de afaceri atribuite diverselor activități ale La Poste.

112 În plus, trebuie constatat faptul că reclamantele nu au prezentat dovada existenței unei metode alternative și mai precise pentru a calcula costurile suplimentare pe baza datelor disponibile în acea perioadă.

113 Dat fiind că reclamantele s-au limitat la contestarea, într-un mod general, a aprecierilor făcute de Comisie, fără să fi prezentat elemente în măsură să conteste aceste aprecieri, trebuie așadar să se concluzioneze, ținând seama de considerentele precedente, că reclamantele nu au demonstrat faptul că, la evaluarea costurilor suplimentare ale serviciului public, Comisia s-a bazat, în adoptarea deciziei sale, pe fapte inexacte din punct de vedere al faptelor sau a depășit puterea sa de apreciere în domeniu.

114 Nu se contestă faptul că avantajul fiscal în litigiu, de care beneficiază La Poste în temeiul articolului 21 din Legea din 1990, respectiv reducerea de 85 % aplicată valorii bazelor de impozitare în domeniul fiscalității locale, se ridică la 1,196 miliarde FF. Prin urmare, Tribunalul consideră că, în mod corect, Comisia a considerat că valoarea respectivului avantaj fiscal nu depășea costurile suplimentare ale serviciului public, chiar dacă se lua în considerare

estimarea minimă, respectiv costuri suplimentare de 1,32 miliarde FF (a se vedea punctul 106 de mai sus).

115 În ceea ce privește cererea având ca obiect ordonarea de către Tribunal, în temeiul articolelor 66 și 70 din Regulamentul de procedură, a unei expertize pentru a stabili dacă metoda utilizată de către Comisie și evaluările invocate erau adecvate, trebuie constatat că reclamantele nu au prezentat elemente de natură să permită presupunerea că, la calcularea costurilor suplimentare în cauză, Comisia ar fi putut comite erori evidente de apreciere. În aceste circumstanțe, nu este necesar să se ordone o expertiză, dat fiind că reclamantul este cel căruia îi revine sarcina probei, atunci când contestă aprecierea faptelor economice efectuată de către Comisie în cadrul puterii sale de apreciere.

116 Din toate considerentele precedente rezultă că prezentul motiv trebuie să fie respins.

Cu privire la al patrulea motiv, întemeiat pe încălcarea articolului 90 alineatul (2) și a articolului 92 din tratat

117 Prezentul motiv se structurează în două părți. În prima parte, reclamantele susțin că articolul 90 alineatul (2) nu permite exceptarea avantajului fiscal în litigiu, acordat indiferent de ansamblul activităților La Poste, de la interdicția prevăzută la articolul 92 din tratat. În a doua parte a motivului, acestea reproșează Comisiei faptul că a încălcat articolul 92 prin faptul că a omis aprecierea efectului acordării avantajului fiscal în litigiu asupra concurenței.

Cu privire la admisibilitatea primei părți a motivului

– Argumentele părților

118 Intervenienta La Poste susține că trebuie, în temeiul articolului 48 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, să se respingă prima parte a motivului ca inadmisibilă, deoarece aceasta nu a fost invocată decât în stadiul replicii. În opinia sa, prezentarea inclusă în replică, referitoare la o pretinsă încălcare a articolului 90 alineatul (2) din tratat, nu constituie simple argumente noi. Astfel, argumentele care apar în actul introductiv de instanță se referă exclusiv la deosebirea care trebuie făcută între obiectivul avantajului fiscal în litigiu și efectele acestuia, și nu la dispozițiile speciale ale articolului 90 în privința unei întreprinderi care are o misiune de interes economic general, nici la condițiile de aplicare a alineatului (2) de la articolul menționat.

119 Reclamantele contestă că este vorba despre un motiv nou. În cererea lor, acestea au pretins totodată că există o încălcare a articolului 90 alineatul (2) din tratat.

120 Pe de o parte, reclamantele amintesc că au susținut faptul că, în decizia atacată, Comisia a aplicat în mod eronat dispozițiile din tratat, inclusiv articolul 90 alineatul (2), întrucât aceasta a considerat că ajutorul în cauză face excepție, în temeiul articolului 90 alineatul (2), de la interdicția prevăzută la articolul 92. Pe de altă parte, reclamantele au invocat, în cererea lor, nu numai dispozițiile articolului 92 alineatul (1), ci și dispozițiile articolului 90 alineatul (2).

121 În plus, articolele menționate sunt foarte strâns corelate cu speța. În această privință, reclamantele se bazează pe Hotărârea Tribunalului din 20 septembrie 1990, Hanning/Parlamentul (T-37/89, Rec., p. II-463), pentru a susține că prezenta parte a motivului nu constituie decât o simplă extindere a celeilalte părți a motivului, întemeiată pe o încălcare a articolului 92 din tratat.

– Aprecierea Tribunalului

122 Trebuie constatat, de la început, că admisibilitatea prezentei părți a motivului nu este contestată de Comisie.

123 Fiind vorba despre o cauză de inadmisibilitate pentru motive de ordine publică, aceasta poate totuși fi invocată din oficiu de Tribunal în temeiul articolului 113 din Regulamentul de procedură. Prin urmare, nu este necesar să se examineze întrebarea dacă intervenienta poate invoca o cauză de inadmisibilitate care nu a fost invocată de către partea ale cărei pretenții le sprijină.

124 Pentru a examina admisibilitatea prezentei părți a motivului, trebuie amintit că, în temeiul articolului 44 alineatul (1) litera (c) din Regulamentul de procedură, orice cerere trebuie să indice obiectul litigiului și expunerea sumară a motivelor invocate. Această informație trebuie să fie suficient de clară și precisă pentru a permite pârâtului să își pregătească apărarea, iar Tribunalului să se pronunțe cu privire la acțiune, după caz, în lipsa altor informații ajutoare (Hotărârea Tribunalului din 18 septembrie 1996, *Asia Motor France* și alții/Comisia, T-387/94, Rec., p. II-961, punctul 106, și Ordonanța Tribunalului din 29 noiembrie 1993, *Koelman/Comisia*, T-56/92, Rec., p. II-1267, punctul 21).

125 În această privință, trebuie subliniat că instanța comunitară admite prezentarea, în stadiul replicii, a unui motiv care nu constituie, în realitate, decât o extindere a unui motiv enunțat anterior, direct sau implicit, în cererea introductivă de instanță și care prezintă o legătură strânsă cu acesta (Hotărârea *Hanning/Parlamentul*, citată anterior, punctul 38, și Hotărârea *Curții* din 19 mai 1983, *Verros/Parlamentul*, cauza 306/81, Rec., p. 1755, punctul 9).

126 Aceasta este situația în speță. Trebuie constatat faptul că reclamantele au menționat într-adevăr articolul 90 alineatul (2) din tratat în cererea lor. Astfel, acestea au afirmat aici că „[...] se știe că obiectivele vizate prin ajutoarele de stat nu sunt suficiente pentru a justifica acordarea acestui ajutor chiar și unei întreprinderi care are «sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general» [articolul 90 alineatul (2) din tratat]”. În plus, în măsura în care reclamantele afirmă că trebuie examinat numai efectul ajutorului în litigiu, nu și obiectul acestuia, Tribunalul consideră că acestea afirmă – cel puțin implicit – că obligațiile de deservire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului, care se impun instituției *La Poste*, nu pot justifica, în temeiul articolului 90 alineatul (2), acordarea avantajului fiscal în litigiu.

127 Articolele 90 și 92 din tratat sunt într-adevăr strâns legate în speță, deoarece Comisia a decis, în temeiul articolului 90 alineatul (2), să nu califice măsura de stat în cauză drept ajutor în sensul articolului 92.

128 În aceste circumstanțe, Tribunalul trebuie să considere argumentația prezentată în replică, referitoare la o încălcare a articolului 90 alineatul (2) din tratat, ca o simplă extindere a unui motiv enunțat anterior, întemeiat pe o încălcare a articolului 92 din tratat. Într-adevăr, este vorba despre un motiv unic care se structurează în două părți diferite. Prin urmare, Tribunalul consideră că argumentația dezvoltată în replică, referitoare la aplicarea articolului 90 alineatul (2) din tratat, nu depășește cadrul litigiului definit în cerere.

129 Rezultă că prima parte a motivului este admisibilă.

Cu privire la temeinicia motivului

– Argumentele părților

130 Reclamantele susțin, în prima parte a motivului, că excepția prevăzută la articolul 90 alineatul (2) din tratat nu este o piedică pentru aplicarea principiului interdicției privind ajutoarele de stat, prevăzută la articolul 92 alineatul (1) din tratat.

131 Articolul 90 alineatul (2) din tratat prevede o excepție de la aplicarea regulilor de concurență. În consecință, acesta trebuie interpretat în sens restrâns. Un ajutor nu poate fi menținut decât în cazul în care anularea acestuia ar împiedica îndeplinirea misiunilor de serviciu public. Reclamantele afirmă, în această privință, că, în contradicție cu ceea ce sugerează intervenientele, singurele misiuni de serviciu public care revin instituției La Poste sunt, în conformitate cu articolul 2 din Legea din 1990, de a asigura, pe de o parte, serviciul public de poștă în toate formele sale, iar pe de altă parte, transportul și distribuția presei.

132 Reclamantele au susținut, în cursul ședinței, că trebuie îndeplinite trei condiții înainte să poată fi aplicată derogarea prevăzută la articolul 90 alineatul (2) din tratat. În primul rând, ajutorul în cauză ar trebui să fie necesar îndeplinirii unei misiuni de serviciu public. În al doilea rând, ajutorul ar trebui să fie corespunzător și să restrângă cât mai puțin posibil concurența. În al treilea rând, ajutorul ar trebui să fie destinat activităților de serviciu public și, în special, nu ar trebui, în niciun caz, să aducă profit activităților concurențiale desfășurate de La Poste.

133 Niciuna dintre aceste condiții nu este îndeplinită în speță. În primul rând, avantajul fiscal în litigiu nu este necesar îndeplinirii misiunii de serviciu public în domeniul distribuirii corespondenței și a presei. În al doilea rând, nici reducerea de 85 % aplicată valorii bazelor de impozitare în domeniul fiscalității locale nu este cea mai bună măsură care poate favoriza amenajarea teritoriului, deoarece această reducere are ca efect reducerea veniturilor colectivităților locale care sunt beneficiarele potențiale ale politicii de amenajare a teritoriului. În plus, există măsuri mai potrivite și mai specifice pentru a putea răspunde necesităților de amenajare a teritoriului și de menținere a La Poste în mediul rural. Astfel, ar fi fost posibil, în temeiul Legii din 1982, să se instituie un sistem de ajutoare în favoarea La Poste, evitând totodată adoptarea unor măsuri fiscale discriminatorii și restrictive de concurență.

134 În ceea ce privește a treia condiție, reclamantele susțin că, la adoptarea deciziei sale, Comisia nu a fost în măsură să se asigure cu privire la absența subvenționării încrucișate în beneficiul activităților concurențiale ale La Poste. În această privință, reclamantele susțin că metoda comparației folosită de Comisie, constând în a cerceta dacă valoarea avantajului fiscal de care beneficiază La Poste depășește sau nu costurile suplimentare ale serviciului public, este contestabilă în principiu. Acest argument prezintă două aspecte esențiale.

135 Pe de o parte, în lipsa unei contabilități analitice în cadrul La Poste, este imposibil de afirmat, cum procedează Comisia, că avantajul fiscal în cauză nu compensează decât costurile suplimentare ale serviciului public. Acesta aduce beneficii întreprinderii „La Poste”, adică activităților în ansamblu ale acesteia din urmă și așadar și activităților pe care aceasta le desfășoară în sectorul asigurărilor, ceea ce este contrar regulilor de concurență. În această privință, reclamantele subliniază că același personal și aceleași oficii sunt atribuite concomitent serviciilor de interes public și serviciilor concurențiale. În plus, din jurisprudență reiese că un ajutor acordat unei întreprinderi precum La Poste, pentru a compensa costurile suplimentare ale serviciului public, îi permite acesteia să elibereze alte resurse în beneficiul activităților sale concurențiale sau, cel puțin, să favorizeze dezvoltarea acestor activități cu un cost mai mic (Hotărârea Curții din 21 martie 1991, Italia/Comisia, citată anterior, punctul 14).

136 Totuși, cu privire la acest aspect, reclamantele afirmă că ajutorul în litigiu nu este strict axat pe activitățile de serviciu public cum prevede dreptul comunitar, deoarece, conform articolului 21 din Legea din 1990, reducerea de 85 % aplicată bazelor de impozitare ale La Poste include în baza de impozitare totalul costurilor și al cifrei de afaceri a acesteia, inclusiv proporția care rezultă din activitățile concurențiale.

137 Pe de altă parte, datele comparate de Comisie sunt, în realitate, incomparabile, deoarece menținerea oficiilor poștale în mediul rural nu este legată de preocuparea pentru rentabilitate, ci de necesitatea de a menține o „administrație de bază” în mediul rural, în cadrul amenajării teritoriului. Prin urmare, costul unui serviciu public depinde exclusiv de deciziile politice și nu este altceva decât costul pe care colectivitatea dorește să i-l atribuie.

138 În ceea ce privește a doua parte a motivului, reclamantele susțin, în primul rând, că avantajul fiscal în litigiu constituie un ajutor în sensul articolului 92 din tratat (Hotărârea Curții din 23 februarie 1961, *De Gezamenlijke Steenkolenmijnen in Limburg/Înalta Autoritate*, cauza 30/59, Rec., p. 1).

139 În vederea calificării unui ajutor în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat, trebuie să se aprecieze doar efectul acestuia asupra concurenței, nu obiectul sau forma acestuia. Obiectivul care îi este atribuit nu poate fi suficient pentru a declara inaplicabilă interdicția privind ajutoarele de stat, prevăzută la articolul 92, întrucât Curtea a hotărât că acest articol „nu face distincție în funcție de cauzele sau de obiectivele intervențiilor menționate, ci le definește în funcție de efectele lor” și „prin urmare, nici caracterul fiscal, nici scopul social eventuale ale măsurii în litigiu nu sunt suficiente pentru a o excepta de la aplicarea articolului 92” (Hotărârea Curții din 2 iulie 1974, *Italia/Comisia*, cauza 173/73, Rec., p. 709, punctele 27 și 28). Același lucru este valabil pentru ajutoarele acordate unei întreprinderi care are sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general. În această privință, reclamantele se referă, în plus, la practica administrativă Comisiei și la Hotărârea Curții din 7 iunie 1988, *Grecia/Comisia* (cauza 57/86, Rec., p. 2855).

140 În consecință, decizia atacată constată în mod eronat că avantajul fiscal acordat întreprinderii La Poste se justifică prin faptul că aceasta este supusă unor „obligații de servire a întregului teritoriu național și de participare la amenajarea teritoriului”.

141 Reclamantele amintesc că, în opinia lor, activitățile pe care La Poste le dezvoltă în sectorul asigurărilor beneficiază totodată de acordarea ajutorului în litigiu (a se vedea punctul 135 de mai sus). Același lucru este valabil în cazul unei reduceri fiscale mai mici, deoarece nu este necesar, pentru ca un ajutor să intre sub incidența articolului 92 alineatul (1) din tratat, să se demonstreze un efect „considerabil” asupra concurenței sau asupra comerțului dintre statele membre (Hotărârea Curții *Belgia/Comisia*, citată anterior, și Hotărârea din 13 iulie 1988, *Franța/Comisia*, cauza 102/87, Rec., p. 4067). Din jurisprudență reiese totodată că, atunci când un ajutor financiar acordat de un stat consolidează poziția unei întreprinderi în raport cu alte întreprinderi concurente în comerțul intracomunitar, trebuie să se considere că acestea din urmă sunt afectate de ajutorul respectiv (Hotărârea Curții din 17 septembrie 1980, *Philip Morris/Comisia*, cauza 730/79, Rec., p. 2671, punctul 11).

142 În ultimul rând, reclamantele au adăugat că, solicitând autorităților franceze „să procedeze astfel încât sistemul contabil al La Poste să integreze respectarea normelor de drept comunitar, în special în ceea ce privește absența subvențiilor în favoarea activităților care nu constituie misiuni de interes public” Comisia a recunoscut, pe de o parte, că lipsa de transparență a conturilor este în măsură să determine o subvenționare încrucișată în beneficiul

activităților concurențiale, iar pe de altă parte, că aceste activități pot, în plus, să contribuie la finanțarea serviciului public al La Poste.

143 Comisia amintește, cu titlu introductiv, că articolul 92 din tratat se referă la toate întreprinderile, private sau publice, precum și la toate produsele acestora, sub rezerva exclusivă a articolului 90 alineatul (2) (Hotărârea Curții din 22 martie 1977, Steinike & Weinlig, cauza 78/76, Rec., p. 595, și Hotărârea din 15 martie 1994, Banco Exterior de España, C-387/92, Rec., p. I-877).

144 Comisia susține, tot cu titlu introductiv, că puterea de decizie de care dispune în cadrul procedurii prevăzute la articolul 93 implică în mod necesar punerea în aplicare a unei puteri extinse de apreciere. Or, reclamantele nu au demonstrat că aceasta a depășit, în speță, limitele respectivei puteri.

145 Întrucât La Poste avea sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general, reiese din jurisprudența referitoare la articolul 92 și articolul 90 alineatul (2) din tratat că mijloacele financiare puse la dispoziția acesteia pentru a-i permite să îndeplinească această sarcină nu constituie un ajutor de stat în sensul tratatului.

146 Deși împărtășește opinia reclamantelor cu privire la principiul conform căruia calificarea unei măsuri în sensul articolului 92 trebuie să se bazeze pe efectele pe care această măsură le are asupra concurenței, Comisia consideră totuși că a respectat acest principiu în speță.

147 Astfel, aceasta a verificat că valoarea totală a avantajului acordat instituției La Poste era inferioară costurilor suplimentare suportate de aceasta în exercitarea activităților sale de serviciu public, astfel încât acest avantaj nu produce un efect de subvenționare încrucișată. Singura sarcină a acesteia era să verifice că nicio finanțare publică nu favoriza activitățile concurențiale ale La Poste.

148 Comisia amintește, în acest context, că totalul costurilor suplimentare ale serviciului public a fost calculat pe baza valorii reale a acestora, deducând din suma totală a acestor costuri suplimentare proporția care trebuia să fie considerată ca având un efect favorabil asupra activităților concurențiale ale La Poste.

149 Argumentul reclamantelor conform căruia avantajul fiscal de 1,196 miliarde FF acordat instituției La Poste aduce beneficii ansamblului activităților acesteia este lipsit de relevanță, în măsura în care costurile suplimentare ale serviciului public se ridică, în orice caz, la o valoare mai mare, în speță de 2,8 miliarde FF.

150 În măsura în care reclamantele contestă însuși principiul metodei comparative care a fost folosită, pe motiv că nu există o contabilitate analitică care permite să se distingă în mod clar activitățile care constituie serviciu public de activitățile concurențiale, Comisia subliniază că articolele 92 și 93 din tratat nu o autorizează să impună statelor membre obligația de a asigura transparența contabilă. În plus, metoda adoptată a fost singura metodă rezonabilă care îi permitea să ia poziție, în timp util și pe baza datelor disponibile în acea perioadă, cu privire la plângerile cu care a fost sesizată.

151 La argumentul reclamantelor conform căruia costul serviciului public depinde de decizii politice, Comisia răspunde că, în absența unei armonizări comunitare, nu trebuie și nici nu poate să se pronunțe cu privire la oportunitatea opțiunilor politice ale autorităților franceze în domeniul serviciului public. Dacă, ipotetic vorbind, autoritățile franceze ar fi considerat necesar să majoreze numărul de oficii poștale în mediul rural, din motive legate de

amenajarea teritoriului, acestea ar fi putut, în opinia Comisiei, să adapteze în paralel finanțarea publică pentru a acoperi aceste costuri suplimentare, fără ca această majorare să intre sub incidența domeniului de aplicare a articolului 92.

152 În ceea ce privește afirmația reclamantelor conform căreia există măsuri mai adecvate și mai specifice pentru a putea răspunde necesităților de amenajare a teritoriului și de menținere a prezenței oficiilor poștale în mediul rural, Comisia răspunde că nu îi revine sarcina de a se pronunța cu privire la cea mai bună metodă de finanțare a serviciilor publice și de a se substitui, în această privință, autorităților naționale competente.

153 Comisia contestă faptul că solicitarea pe care a adresat-o autorităților franceze cu privire la transparența sistemului contabil al La Poste în viitor conduce la concluzia că aceasta a recunoscut existența unei subvenționări încrucișate.

154 În final, Comisia observă că referirea la Hotărârea Curții din 21 martie 1991, Italia/Comisia, citată anterior, este lipsită de relevanță, deoarece, în această cauză, beneficiarul ajutorului nu avea sarcina de a-și asuma obligații de serviciu public în măsură să compenseze finanțarea publică.

155 Potrivit guvernului francez, este desigur necesar să se ia în considerare eventualele efecte ale unui ajutor asupra concurenței, dar este esențial, mai ales, să se examineze justificarea acestuia și așadar obiectul acestuia. Referindu-se la Hotărârea Corbeau, citată anterior (punctul 19), guvernul francez susține că, în speță, este cu atât mai important să se verifice obiectul măsurii de stat în cauză și dacă poate fi justificată în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat. În această privință, acesta observă că La Poste are în sarcină o misiune de serviciu public în cadrul politicii de amenajare a teritoriului aplicate de Franța.

156 În acest context, Comisiei îi revine sarcina, după ce a verificat că obiectul măsurii corespunde într-adevăr obiectivelor prevăzute la articolul 90 alineatul (2), să verifice efectele acesteia pentru a se asigura că este într-adevăr necesară pentru îndeplinirea misiunii de interes general în cauză și că eventualul impact al acesteia asupra concurenței nu afectează dezvoltarea comerțului într-o măsură care contravine interesului Comunității. Potrivit guvernului francez, demersul întreprins de Comisie a fost conform cu această dublă examinare.

157 Referitor la analiza efectelor avantajului fiscal în litigiu asupra concurenței, guvernul francez susține că, deoarece a constatat că acest avantaj rămâne inferior costurilor suplimentare determinate pentru La Poste de obligațiile de serviciu public care îi revin, precum obligația de a asigura prezența unor oficii poștale pe întreg teritoriul național, a fost întemeiată concluzia Comisiei conform căreia, din acordarea avantajului menționat nu rezulta niciun transfer de resurse de stat către activitățile concurențiale.

158 Guvernul francez observă, în final, că reclamantele comit o eroare de raționament atunci când afirmă că avantajul fiscal în litigiu aduce profit în mod necesar activităților concurențiale ale La Poste, din moment ce rezultă dintr-o reducere fiscală pentru activitatea globală a acesteia. Astfel, atâta timp cât valoarea avantajului fiscal este mai mică sau egală cu valoarea costurilor suplimentare ale prezenței oficiilor poștale pentru activitățile necurențiale, acesta nu aduce profit activităților concurențiale, indiferent de bazele acestei reduceri.

159 Intervenienta La Poste este de acord, în esență, cu argumentația Comisiei și a guvernului francez cu privire la aplicarea articolului 90 alineatul (2) din tratat. Aceasta amintește constatarea Comisiei conform căreia reducerea fiscală în litigiu nu este mai mare decât

cheltuielile care îi revin în temeiul misiunii care îi este încredințată în cadrul amenajării teritoriului.

160 Procedând astfel, Comisia a aplicat corect regulile de concurență. În plus, noțiunea de amenajare a teritoriului nu este străină de dreptul comunitar, întrucât articolul 92 alineatul (3) din tratat precizează că pot fi considerate compatibile cu piața comună ajutoarele destinate să favorizeze dezvoltarea economică a regiunilor în care nivelul de trai este anormal de scăzut sau în care există un grad de ocupare a forței de muncă extrem de scăzut ori ajutoarele destinate să faciliteze dezvoltarea anumitor regiuni economice.

161 În ceea ce privește scutirea fiscală de care poate beneficia, La Poste a considerat util să sublinieze că, înainte de Legea din 1990, fusese supusă regimului fiscal al administrației de stat. În consecință, în contradicție cu ceea ce sugerează reclamantele, Legea din 1990 a avut, în realitate, efectul de a o supune regimului fiscal de drept comun.

162 În final, La Poste subliniază că reclamantele au recunoscut că este foarte posibil să beneficieze de anumite avantaje care iau sau nu forma unor ajutoare financiare, dacă acestea sunt axate strict pe activitățile sale de serviciu public. La Poste subliniază, în acest sens, că numai după ce a constatat că scutirea fiscală care i-a fost acordată compensa costurile suplimentare determinate de obligațiile acesteia de serviciu public Comisia a respins plângerea reclamantelor.

– Aprecierea Tribunalului

163 În cadrul prezentului motiv, Tribunalului îi revine sarcina de a examina obiecțiile prezentate de reclamante în ceea ce privește, în primul rând, temeinicia afirmației Comisiei conform căreia, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat, avantajul fiscal în litigiu acordat instituției La Poste nu constituie, în măsura în care valoarea acestuia rămâne inferioară costurilor suplimentare ale serviciului public, un ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat, în al doilea rând, întrebarea dacă ajutorul este necesar pentru realizarea misiunilor speciale care i-au fost încredințate La Poste și, în ultimul rând, întrebarea dacă, bazându-se pe faptul că valoarea avantajului fiscal rămâne inferioară costurilor suplimentare ale serviciului public, Comisia a putut să considere potrivit legii că nu era necesar să deducă existența unui transfer de resurse de stat către activitățile concurențiale ale La Poste.

164 În temeiul articolului 92 alineatul (1) din tratat, „cu excepția derogărilor prevăzute de prezentul tratat, sunt incompatibile cu piața comună ajutoarele acordate de state sau prin intermediul resurselor de stat, sub orice formă, care denaturează sau amenință să denatureze concurența prin favorizarea anumitor întreprinderi sau sectoare de producție, în măsura în care acestea afectează schimburile comerciale dintre statele membre”.

165 Rezultă din articolul 90 din tratat că articolul 92 se referă la toate întreprinderile, private sau publice, precum și la toate produsele acestora, sub rezerva exclusivă a articolului 90 alineatul (2) (Hotărârea Steinike & Weinlig, citată anterior, punctul 18). Competența Comisiei de a aprecia compatibilitatea ajutoarelor în temeiul articolului 93 din tratat include totodată ajutoarele de stat acordate întreprinderilor avute în vedere la articolul 90 alineatul (2), în special celor cărora statele membre le-au acordat sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general (Hotărârea Banco Exterior de España, citată anterior, punctul 17). În plus, trebuie amintit că regulile de concurență se aplică totodată sectorului poștal (Hotărârea Curții din 12 februarie 1992, Țările de Jos și alții/Comisia, cauzele conexe C-48/90 și C-66/90, Rec., p. I-565, și Hotărârea Corbeau, citată anterior).

166 Astfel cum s-a amintit deja la punctul 114 de mai sus, nu se contestă faptul că avantajul fiscal de care beneficiază La Poste se ridică la 1,196 miliarde FF pentru 1994.

167 Acest avantaj fiscal constituie, în principiu, un ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1), deoarece acesta, chiar dacă nu implică un transfer de resurse de stat, plasează La Poste într-o situație financiară mai favorabilă decât situația altor contribuabili, inclusiv societățile reprezentate de reclamante (Hotărârea Banco Exterior de España, citată anterior, punctul 14).

168 Astfel, potrivit unei jurisprudențe constante, noțiunea de ajutor în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat cuprinde avantajele acordate de către autoritățile publice care, sub diferite forme, ușurează cheltuielile care sunt incluse în mod normal în bugetul unei întreprinderi (Hotărârea Curții din 26 septembrie 1996, Franța/Comisia, C-241/94, Rec., p. I-4551, punctul 34, Hotărârea din 11 iulie 1996, SFEI și alții, C-39/94, Rec., p. I-3547, punctul 58, și Hotărârea Banco Exterior de España, citată anterior, punctul 13).

169 În măsura în care ajutorul este de natură să afecteze comerțul între statele membre și să denatureze concurența, acesta este incompatibil cu piața comună, cu excepția derogărilor prevăzute de tratat (Hotărârea Banco Exterior de España, citată anterior, punctul 15).

170 În cazul în care este vorba despre ajutoare acordate în beneficiul unei întreprinderi care are sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general (a se vedea punctele 66-72 de mai sus), articolul 90 alineatul (2) din tratat prevede o astfel de derogare.

171 Astfel, în conformitate cu articolul 90 alineatul (2) din tratat, „întreprinderile care au sarcina de a gestiona serviciile de interes economic general sau care prezintă caracter de monopol fiscal se supun normelor prezentului tratat și, în special, normelor privind concurența, în măsura în care aplicarea acestor norme nu împiedică, în drept sau în fapt, îndeplinirea misiunii speciale care le-a fost încredințată”.

172 Rezultă din acest text, în special din formularea „în măsura în care aplicarea acestor norme [în speță a articolului 92 din tratat] nu împiedică [...] îndeplinirea misiunii speciale”, că, în ipoteza în care articolul 90 alineatul (2) poate fi invocat, o măsură de stat care intră sub incidența articolului 92 alineatul (1) poate fi totuși considerată compatibilă cu piața comună (Hotărârea Banco Exterior de España, citată anterior, punctele 14 și 15, și, în același sens, concluziile avocatului general Lenz în această hotărâre, Rec., p. I-879, punctul 66). Chiar dacă este încă vorba despre un ajutor de stat în sensul acestei ultime dispoziții, efectul regulilor de concurență poate fi totuși restrâns în acest caz (Hotărârea Curții din 11 aprilie 1989, Ahmed Saeed Flugreisen și alții, cauza 66/86, Rec., p. 803, punctul 56) astfel încât o interdicție de punere în aplicare a unui ajutor nou, care rezultă din lectura coroborată a articolului 92 și a articolului 93 alineatele (2) și (3), poate fi declarată inaplicabilă.

173 Întrucât articolul 90 alineatul (2) din tratat prevede o normă derogatorie, aceasta trebuie interpretată în mod restrâns. Astfel, pentru ca derogarea de la aplicarea normelor tratatului, prevăzută de această dispoziție, să poată avea efect, nu este suficient numai ca întreprinderea în cauză să fi fost investită de autoritățile publice cu gestionarea unui serviciu economic de interes general, ci mai trebuie ca aplicarea normelor tratatului, în speță a articolului 92, să împiedice îndeplinirea misiunii speciale care i-a fost atribuită acestei întreprinderi și ca interesul Comunității să nu fie afectat (Hotărârea Curții din 10 decembrie 1991, Merci convenzionali porto di Genova, C-179/90, Rec., p. I-5889, punctul 26).

174 În vederea examinării întrebării dacă dreptul comunitar se opune ca un stat membru să acorde ajutoare de stat pentru a compensa costurile suplimentare suportate de o întreprindere care are sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general în sensul articolului 90 alineatul (2) din tratat, costuri suplimentare care rezultă din îndeplinirea misiunii speciale care i-a fost încredințată, trebuie amintită jurisprudența referitoare la aplicarea coroborată a articolelor 85, 86 și a articolul 90 alineatul (2) din tratat.

175 În această privință, Tribunalul amintește că, în Hotărârea din 27 aprilie 1994, *Almelo și alții* (C-393/92, Rec., p. I-1477, punctul 46), Curtea a considerat că anumite restricții asupra concurenței din partea altor operatori economici pot fi acceptate în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat, în măsura în care acestea se dovedesc necesare pentru a permite întreprinderii care a primit această misiune de interes general să o îndeplinească. În această privință, Curtea a hotărât, în special, că „este necesar să se țină seama de condițiile economice în care funcționează întreprinderea, în special de costurile pe care trebuie să le suporte aceasta, și de legislația, în special în domeniul mediului, pe care trebuie să o respecte” (punctul 49). Curtea a dedus că, în speță, aplicarea unei clauze de cumpărare exclusivă putea face excepție de la interdicțiile prevăzute la articolele 85 și 86, în măsura în care restrângerea concurenței pe care o implică această clauză era necesară pentru a-i permite întreprinderii în cauză să asigure misiunea sa de interes general.

176 În același sens, Curtea a considerat, în Hotărârea *Corbeau*, citată anterior, că acordarea unor drepturi exclusive privind colectarea, transportul și distribuția curierului în beneficiul *Régie des Postes* din Belgia, care erau în măsură să determine restrângerea concurenței, poate fi justificată în măsura în care această restrângere este necesară pentru a asigura îndeplinirea misiunii speciale care i-a fost încredințată acestei întreprinderi.

177 Curtea a examinat, în această cauză, dacă excluderea concurenței era necesară pentru a permite titularului dreptului exclusiv de a beneficia de condiții acceptabile din punct de vedere economic. În acest scop, Curtea a considerat că trebuie „să se pornească de la premisa că obligația [...] de a asigura serviciile sale în condiții de echilibru economic presupune posibilitatea unei compensații între sectoarele de activitate rentabile și sectoarele mai puțin rentabile” (punctul 17). Potrivit Curții, acest lucru nu este posibil decât dacă se acceptă ideea că poate fi limitată concurența din partea unor întreprinderi particulare la nivelul sectoarelor rentabile din punct de vedere economic (punctele 17 și 18).

178 Tribunalul consideră că această jurisprudență referitoare la aplicarea articolelor 85 și 86 poate fi transpusă, *mutatis mutandis*, în domeniul ajutoarelor de stat, astfel încât acordarea unui ajutor de stat este în măsură, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat, să facă excepție de la interdicția prevăzută la articolul 92 din tratatul menționat, cu condiția ca ajutorul în cauză să nu vizeze decât compensarea costurilor suplimentare determinate de îndeplinirea misiunii speciale încredințate întreprinderii care are sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general și ca acordarea ajutorului să se dovedească necesară pentru ca întreprinderea respectivă să poată îndeplini obligațiile sale de serviciu public în condiții de echilibru economic (*Hotărârea Corbeau*, citată anterior, punctele 17-19). Aprecierea referitoare la necesitatea ajutorului implică o evaluare generală a condițiilor economice în care întreprinderea în cauză desfășoară activitățile specifice sectorului rezervat, fără a ține seama de eventualele beneficii pe care le poate obține din sectoarele deschise concurenței.

179 În această privință, din probele aflate la dosar, precum și din susținerile orale în fața Tribunalului, reiese că *La Poste* nu a fost, față de media primilor trei ani care au urmat

adoptării Legii din 1990, *grosso modo* în echilibru financiar decât în urma impozitelor, adică dacă se ia în considerare facilitatea fiscală în litigiu.

180 În aceste circumstanțe, chiar dacă rezultatele acestor exerciții financiare, în lipsa unei contabilități analitice care să permită deosebirea între diversele sectoare de activitate ale La Poste, includ ansamblul activităților acesteia, Tribunalul consideră că, fără să încalce limitele puterii de apreciere, Comisia a putut să considere că, în speță, avantajul fiscal în litigiu nu depășea ceea ce era necesar pentru a asigura îndeplinirea misiunilor de interes public care i-au fost încredințate La Poste, adică în special obligația de a menține prezența unor oficii poștale în mediul rural, costurile suplimentare care rezultă de aici putând fi considerate corespunzătoare unor pierderi echivalente pentru La Poste. Faptul de a fi autorizat un ajutor de stat care a rămas mai mic decât costurile suplimentare respective nu poate așadar, în speță, să facă inaplicabil articolul 90 alineatul (2) din tratat și, în consecință, să constituie o încălcare a articolului 92 din tratatul menționat.

181 Pe de altă parte, Tribunalul constată, în această privință, că reclamantele nu au prezentat elemente în măsură să le sprijine afirmația conform căreia ajutorul în litigiu nu este necesar pentru îndeplinirea obligațiilor de serviciu public care îi revin instituției La Poste. Este necesar așadar să se respingă obiecția referitoare la necesitatea ajutorului în litigiu.

182 În acest stadiu al raționamentului, trebuie să se examineze obiecțiile reclamantelor referitoare la caracterul inadecvat al metodei folosite de Comisie. Potrivit acestora, dată fiind lipsa unei contabilități analitice în cadrul la Poste, este imposibil de afirmat că avantajul fiscal în litigiu nu aduce beneficii, contrar dreptului comunitar, activităților concurențiale ale acesteia.

183 Tribunalul are așadar sarcina de a examina dacă metoda comparației, constând în aprecierea valorii ajutorului de stat (adică 1,196 miliarde FF) în raport cu valoarea costurilor suplimentare ale La Poste (adică 1,32 miliarde FF – conform estimării minime, a se vedea punctele 105 și 106 de mai sus), este pertinentă pentru a garanta, potrivit legii, că acordarea ajutorului menționat nu determină o subvenționare încrucișată în beneficiul activităților concurențiale ale La Poste. Astfel cum a remarcat Comisia în mod întemeiat în decizia atacată, dreptul comunitar impune ca ajutorul de stat în cauză să nu aducă beneficii activităților concurențiale ale operatorului public.

184 În această privință, Tribunalul constată că din dosar reiese că, la adoptarea deciziei atacate, La Poste nu deținea, în contabilitatea internă, conturi separate pentru serviciile specifice sectorului rezervat, pe de o parte, și pentru cele specifice sectorului nerezerovat, pe de altă parte. În fapt, acesta este motivul pentru care, în decizia atacată, costurile suplimentare ale serviciului public au fost calculate în ceea ce privește ansamblul activităților poștale (a se vedea punctul 105 de mai sus).

185 Este cert că, dacă La Poste ar fi întocmit, în acea perioadă, o astfel de contabilitate analitică, Comisia ar fi avut o bază mai sigură pentru a se convinge de absența subvenționării încrucișate.

186 Or, Tribunalul constată, în primul rând, că organul legislativ comunitar nu adoptase, la acea dată, nicio dispoziție care să prevadă instituirea unui sistem de contabilitate analitică pentru întreprinderile care au în sarcină misiuni de serviciu public având totodată activități în sectoare concurențiale.

187 În al doilea rând, aplicarea concretă a regulilor de concurență într-un caz precum cel din speță implică, în mod necesar, aprecieri complexe de ordin economic și juridic care trebuie să fie făcute într-un context comunitar (a se vedea, de exemplu, Hotărârea Curții din 21 martie 1991, Italia/Comisia, citată anterior, punctul 34). În consecință, Comisiei trebuie să i se recunoască o anumită marjă de apreciere referitoare la adoptarea celei mai adecvate metode pentru a se asigura cu privire la absența subvenționării încrucișate în beneficiul activităților concurențiale.

188 Deși este adevărat că acordarea unui ajutor de stat unei întreprinderi îi poate permite acesteia din urmă să elibereze alte resurse în beneficiul altor activități (Hotărârea din 21 martie 1991, Italia/Comisia, citată anterior), Tribunalul consideră totuși că, referitor la un ajutor acordat în favoarea unei întreprinderi menționate la articolul 90 alineatul (2) din tratat, posibilitatea unei subvenționări încrucișate este exclusă în măsura în care valoarea ajutorului în cauză rămâne mai mică decât costurile suplimentare determinate de îndeplinirea misiunii speciale în sensul dispoziției menționate.

189 În plus, trebuie amintit că, la punctul 178 de mai sus, s-a hotărât că dreptul comunitar nu se opune ca un stat membru să acorde un ajutor de stat unei întreprinderi care are sarcina de a gestiona un serviciu de interes economic general pentru compensarea costurilor suplimentare determinate de realizarea misiunii speciale care i-a fost încredințată, cu condiția ca ajutorul să se dovedească necesar pentru ca întreprinderea respectivă să își poată îndeplini obligațiile de serviciu public în condiții de echilibru economic. În consecință, pentru a evita privarea articolului 90 alineatul (2) din tratat de orice efect util, Tribunalul consideră că trebuie admis faptul că metoda comparației folosită de Comisie era, în speță, adecvată pentru a garanta potrivit legii că acordarea ajutorului de stat nu determină o subvenționare încrucișată contrară dreptului comunitar.

190 În această privință, trebuie subliniat că reclamantele nu au încercat să demonstreze existența unei metode alternative și mai potrivite pentru a verifica, ținând seama totodată de datele disponibile în acea perioadă și de stadiul dreptului comunitar, că avantajul fiscal acordat instituției La Poste nu aduce profit activităților concurențiale. Acestea nu au prezentat nici elemente în măsură să demonstreze că Comisia a depășit marja sa de apreciere în domeniu.

191 În ceea ce privește obiecția reclamantelor referitoare la baza de impozitare a reducerii fiscale în litigiu, este necesar să se considere că aceasta este lipsită de relevanță, din moment ce reclamantele nu contestă valoarea pe care o reprezintă acest avantaj fiscal.

192 Referitor la argumentele reclamantelor, conform cărora costul unui serviciu public nu este altceva decât costul pe care colectivitatea dorește să i-l atribuie și că ar fi fost, de altfel, preferabil să se pună în aplicare Legea din 1982, este suficient să se observe că, astfel cum s-a constatat la punctul 108 de mai sus, Comisia nu este autorizată, în absența unei reglementări comunitare în domeniu, să se pronunțe cu privire la organizarea și sfera misiunilor de serviciu public care îi revin unei întreprinderi publice, nici cu privire la oportunitatea opțiunilor politice făcute în această privință de către autoritățile naționale competente, cu condiția ca activitățile desfășurate în sectoarele concurențiale să nu aducă beneficii din acordarea ajutorului în cauză și ca ajutorul acordat să nu depășească ceea ce este necesar pentru a asigura îndeplinirea misiunii speciale care i-a fost încredințată întreprinderii respective.

193 Pe de altă parte, Tribunalul consideră că, în contradicție cu ceea ce susțin reclamantele, nu se poate deduce din invitația pe care Comisia a adresat-o guvernului francez, având ca obiect îmbunătățirea de către acesta a sistemului contabil al La Poste în viitor, că, la adoptarea

deciziei atacate, Comisia a recunoscut existența unei subvenționări încrucișate. În orice caz, chiar dacă sistemul contabil al La Poste poate fi îmbunătățit în viitor în sensul unei transparențe sporite a alocării diverselor costuri, totuși, astfel cum s-a hotărât deja la punctele 183-189 de mai sus, Comisia a considerat în mod întemeiat, bazându-se pe datele disponibile în acea perioadă, că acordarea avantajului fiscal în litigiu nu implică riscul unei subvenționări încrucișate.

194 Din toate considerentele precedente rezultă că prima parte a motivului trebuie să fie respinsă.

195 Referitor la a doua parte a motivului, întemeiată pe o încălcare a articolului 92 din tratat, este adevărat, conform afirmației reclamantelor, că încadrarea unei măsuri de stat în sensul articolului 92 din tratat trebuie să se bazeze pe efectele acesteia asupra concurenței, întrucât Curtea a hotărât că articolul 92 nu face distincție în funcție de cauzele sau de obiectivele intervențiilor menționate, ci le definește în funcție de efectele acestora (Hotărârea din 2 iulie 1974, Italia/Comisia, citată anterior, punctul 27).

196 Or, Tribunalul consideră că acest principiu a fost respectat suficient în speță. Astfel cum a susținut în mod întemeiat Comisia, aceasta nu a ținut seama pur și simplu de obiectivul avantajului fiscal în litigiu pentru a exclude existența unui ajutor în sensul articolului 92 din tratat. Dimpotrivă, aceasta a verificat că valoarea totală a avantajului fiscal este inferioară costurilor suplimentare suportate în exercitarea activităților de serviciu public, astfel încât trebuia să se considere că acordarea acestui avantaj nu era în măsură să producă efecte de subvenționare încrucișată în beneficiul activităților concurențiale.

197 Din considerentele precedente rezultă că nu poate fi acceptată nici a doua parte a motivului, întemeiată pe o încălcare a articolului 92 din tratat.

198 Rezultă că motivul întemeiat pe încălcarea articolului 90 alineatul (2) și a articolului 92 din tratat trebuie să fie respins.

199 Deși Comisia a considerat, în decizia atacată, că, în temeiul articolului 90 alineatul (2) din tratat, măsura de stat în cauză nu constituie un ajutor de stat în sensul articolului 92 alineatul (1) din tratat, contrar celor hotărâte la punctele 167-172 de mai sus, Tribunalul consideră că această apreciere, întrucât nu are nicio influență asupra rezultatului examinării ajutorului în cauză, nu trebuie să determine anularea deciziei atacate (a se vedea, în același sens, Hotărârea Tribunalului din 5 iunie 1996, Günzler Aluminium/Comisia, T-75/95, Rec., p. II-497, punctul 55).

200 Întrucât niciunul dintre motivele prezentate de reclamante nu a fost reținut, acțiunea trebuie respinsă ca neîntemeiată.

Cu privire la cheltuielile de judecată

201 În conformitate cu articolul 87 alineatul (2) din Regulamentul de procedură, partea care cade în pretenții este obligată, la cerere, la plata cheltuielilor de judecată. Întrucât reclamantele au căzut în pretenții, iar Comisia și intervenienta La Poste au solicitat acest lucru, reclamantele trebuie obligate la plata cheltuielilor de judecată.

202 Totuși, Republica Franceză, care este intervenientă în litigiu, suportă propriile cheltuieli de judecată, în conformitate cu articolul 87 alineatul (4) primul paragraf din regulamentul.

Pentru aceste motive,

TRIBUNALUL (Camera a treia extinsă)

declară și hotărăște:

1) Respinge acțiunea.

2) Obligă reclamantele la plata cheltuielilor de judecată, inclusiv a celor efectuate de către intervenienta La Poste.

3) Republica Franceză suportă propriile cheltuieli de judecată.

Vesterdorf

Potocki

Briët

Cooke

Lindh

Pronunțată astfel în ședință publică la Luxemburg, la 27 februarie 1997.

Grefier
H. Jung

Președinte
B. Vesterdorf